

Dysgu Cymraeg

Cymraeg yn y Cartref

De Cymru
(South Wales)

Y Ganolfan
Dysgu Cymraeg
Genedlaethol —
National Centre
for Learning Welsh

Llywodraeth Cymru
Welsh Government

Dysgu
Learn

Cymraeg yn y cartref

Croeso!

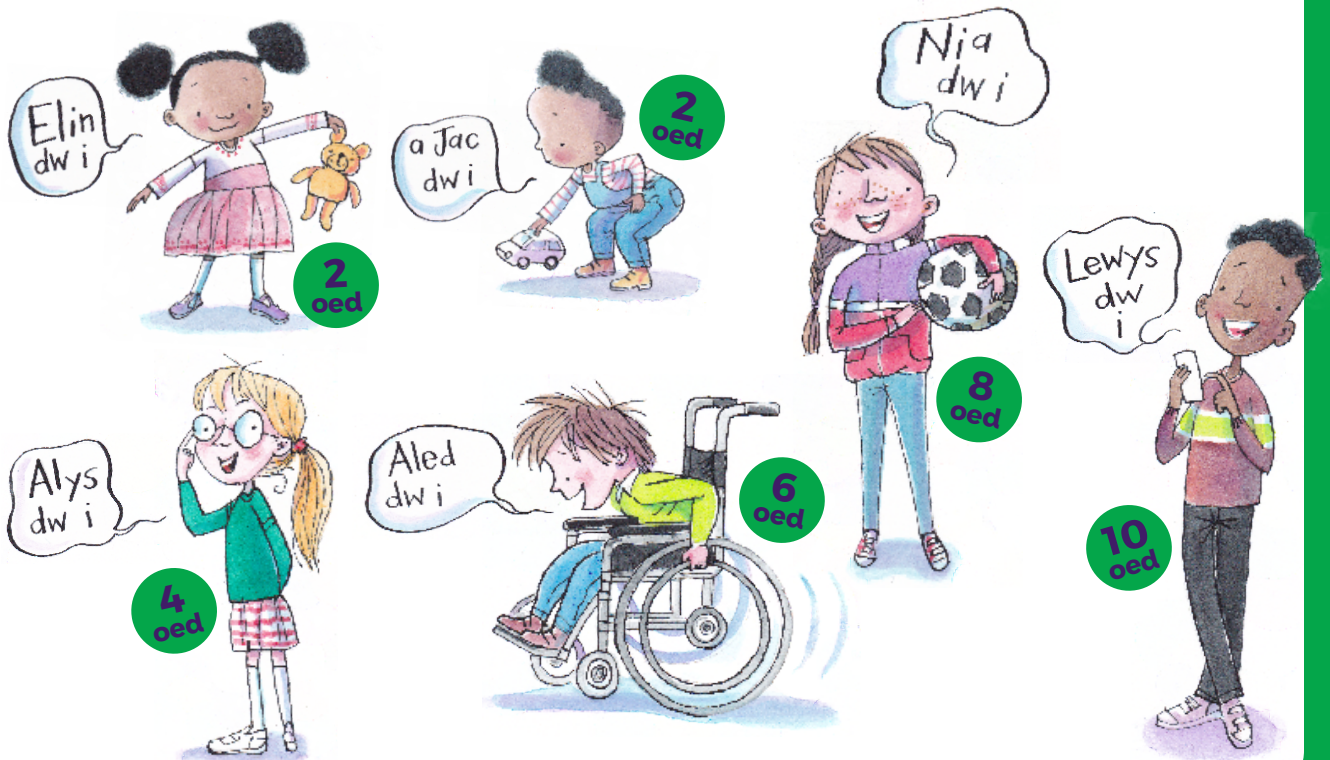
Rhagarweiniad ...

Croeso i Cymraeg yn y cartref.

The aim of Welsh in the Home is to provide you with additional phrases and vocabulary so that you can use more Welsh at home and support your child or children through bilingual education.

As well as useful Welsh phrases and vocabulary, you will learn a little about contemporary Welsh culture and traditions you can enjoy with your children, and pick up tips to help you develop your Welsh language skills in the home.

These children will help you understand which age groups are suited to activities and services mentioned in this course.

Croeso'n ôl!

Geirfa

gwenwyn – *poison*

trolï – *trolley*

casáu – *to hate*

tacluso – *to tidy up*

anghyfforddus – *uncomfortable*

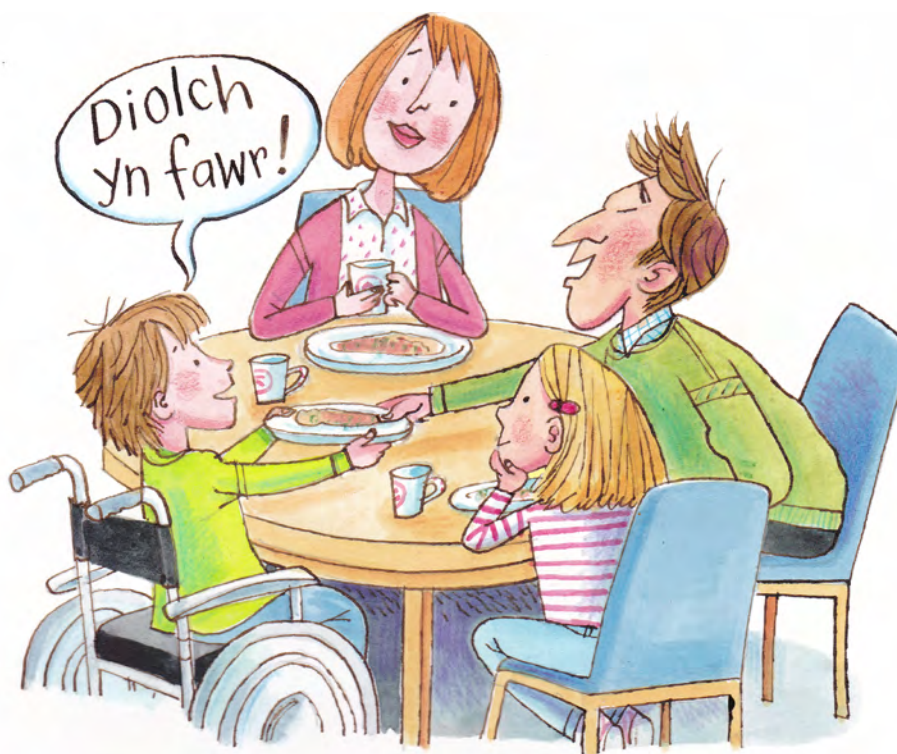
anlwcus – *unlucky*

dyna ni – *there we go*

tu hwnt – *beyond*

Syniad da! – Awr Gymraeg yn y cartref

Some of you might be aiming to change the language of the cartref to Cymraeg. While this may not be possible until you reach a higher level of fluency, you're on the right track! In the meantime, why not have an Awr Gymraeg (a Welsh hour) once a day (or once a week, depending on how busy you are) when everyone aims to speak only Cymraeg? Make sure you choose a time when you're relaxed and unhurried – perhaps around the dinner table nos Wener? Don't worry if you have to throw in the odd word in Saesneg. You'll be surprised with how much you already know and this extra practice will greatly improve your fluency and confidence.

Cân - Mynd ar Wyliau gan Caryl Parry Jones

Hei, dan ni'n mynd ar wyliau
Gwyliau yn yr haul.

Mynd i Sbaen neu dŷ Nain
Hen-dy Gwyn neu Glan-llyn
I Awstralia a thu hwnt
Neu am wythnos lawr ym Mwnt

['Mynd ar Wyliau' Unawd BI 2 ac iau Eisteddfod 2020 - YouTube](#)

Sgwrs 1

Lyn: Helo Eirian, sut aeth y gwyliau gwersylla?

Eirian: Wel, gweddol...

Lyn: Dim ond gweddol?

Eirian: Wel, roedd y Bala yn hyfryd a'r tywydd yn fendigedig, ond ro'n ni'n anlwcus.

Lyn: O?

Eirian: Cwmpodd Wil ar ei fraich e pan oedd e'n seiclo. Roedd rhaid iddo fe fynd i'r ysbyty ond roedd yr ysbyty yn brysur iawn! Arhoson ni am oriau i weld y doctor.

Lyn: O na. Dorrodd Wil ei fraich e?

Eirian: Do! Cafodd e blastar ac aethon ni'n ôl i'r babell, ond doedd e ddim yn gallu cysgu o gwbl, druan bach. Roedd y gwely gwynt yn rhy anghyforddus! Roedd rhaid i ni ffeindio gwesty.

Lyn: Dyna drueni. Dych chi'n mwynhau gwersylla.

Eirian: Dw i'n gwybod! Ond ffeindion ni westy da. Roedd ystafell teulu gyda nhw a doedd e ddim yn rhy ddrud chwaith. Cawson ni noson hyfryd yn y gwesty, ond wedyn...

Lyn: Beth nesa?

Eirian: Roedd bola tost gyda fi. Ro'n i'n dost drwy'r nos gyda gwenwyn bwyd.

Lyn: Beth fwytaist ti?

Eirian: Y cig yn y barbeciw oedd y broblem, dw i'n credu.

Lyn: O na.

Eirian: Ro'n i'n teimlo'n wan ac roedd Wil yn teimlo'n ddiflas. Doedd e ddim yn gallu seiclo a mynd ar y llyn. Felly, penderfynon ni ddod adre.

Lyn: Dyna drueni!

Eirian: Ie wir! Gobeithio byddwn ni'n fwy lwcus yr haf nesaf!

Siaradwch: Ble aeth pawb ar eu gwyliau?

Dinbych y Pysgod

Mari a Morgan

Llandudno

Tad-cu

Paris

Y Teulu Desai

Caerdydd

Y Teulu Roberts

Iwerddon

Y Teulu Smith

Llundain

Mam-gu

CHI?

?

Siaradwch

Ble dych chi'n hoffi mynd ar wyliau?
 Ble ro'ch chi'n mynd ar wyliau cyn cael plant?
 Ble dych chi eisiau mynd nesa?

Gêm - Llongau rhyfel (*Battleships*)

Dewiswch 4 blwch (*box*) a gofynnwch gwestiynau i'ch partner chi am yr wythnos diwetha, e.e.

mynd i barti – Aethoch chi i barti yr wythnos diwetha?

<i>mynd i'r traeth</i>	<i>darllen stori</i>	<i>mynd i'r amgueddfa</i>	<i>gwyllo Cyw</i>
<i>coginio gyda'r plant</i>	<i>plannu blodau</i>	<i>gwneud celf a chrefft</i>	<i>mynd am dro</i>
<i>mynd i'r sinema</i>	<i>chwarae yn y parc</i>	<i>dawnsio yn y gegin</i>	<i>bwyta sglodion</i>

Sgwrs 2

Plentyn: Beth 'dyn ni'n wneud heddiw?

Rhiant: Siopa.

Plentyn: O na! Dw i'n casáu siopa! Mae siopa'n ddiflas.

Rhiant: Rhaid i ni fynd i siopa. Rhaid i fi brynu bwyd ac anrheg pen-blwydd Mam-gu.

Plentyn: Siopa bwyd! Ofnadwy!

Rhiant: Rwyt ti'n gallu eistedd yn y troli. Rwyt ti'n hoffi eistedd yn y troli.

Plentyn: Dw i'n bump oed nawr! Dim babi dw i. Dw i ddim eisiau eistedd yn y troli.

Rhiant: lawn. Byddi di'n aros gartref felly, i dacluso dy ystafell di.

Plentyn: lawn, dim problem!

Rhiant: Ond o, dyna drueni. Fyddi di ddim yn gallu edrych o gwmpas Teganau Tanwen gyda LIŷr a fi, ond dyna ni...

Plentyn: Teganau Tanwen? Dw i'n dwlu ar Teganau Tanwen! Gaf i ddod?

Rhiant: Cei, wrth gwrs. Ac os wyt ti'n blentyn da, efallai byddwn ni'n mynd i'r caffi i gael cacen hefyd.

Plentyn: O waw! lawn, dw i'n mynd i wisgo nawr.

Dw i'n nabod rhywun sy'n ...

Geirfa

briwsionyn (briwsion) – *crumb(s)*

paced(i) – *packet(s)*

celwydd(au) – *lie(s)*

fflysio – *to flush*

gofalu am – *to care for, to look after*

Dw i wedi cael llond bola – *I'm fed up*

yn bendant – *definitely*

mwlyd – *muddy*

rhydd – *free*

Syniad da! – Podlediadau Cymraeg – Y POD

As well as being very entertaining, podlediadau (podcasts) are a great way to learn about different topics at a time that suits you – whether you're doing the smwddio, mynd am dro or codi'r plant o'r ysgol. You can also practise your Cymraeg with a podlediad Cymraeg! Many have been designed especially for dysgwyr Cymraeg. To find a podlediad to suit you, visit:

[Y Pod - Podlediadau i Ddysgwyr - Podcasts for Welsh Learners](#)

Cân – Llwynog Coch Sy'n Cysgu

Llwynog coch sy'n cysgu,
Llwynog coch sy'n cysgu,
Llwynog coch sy'n cysgu
ar y ddôl.

Pwy sy'n mynd i weled X3

Llygaid coch yn agor X3
ar y ddôl.

Llwynog coch yn deffro X3
ar y ddôl.

[Caru Canu | Llwynog Coch Sy'n Cysgu \(Welsh Children's Song\) - YouTube](#)

Sgwrs 1

Rhiant 1: Hei! Does dim
ar ôl! Pwy sy wedi bwyta'r
i gyd?

Gwenno: Dim fi! Dw i wedi bod yn
chwarae yn yr ardd.

Rhiant 2: Ro'n i eisiau bisged gyda fy
mhaned! O wel...

Morgan: Ych â fi, pwy sy ddim wedi
fflysio'r ?

Gwenno: Dim fi! Dw i ddim wedi bod
yn y heddiw!

Rhiant 2: Wel does dim ots pwy –
fflysia'r , Morgan!

Rhiant 1: Pwy sy wedi gadael

yn y lolfa? Mae briwsion
dros y i gyd hefyd...

Gwenno: Morgan! Gwelais i Morgan
yn gorwedd ar y gyda'r paced
 .

Morgan: Paid â dweud celwydd!

Rhiant 1: Pwy sy wedi cerdded trwy'r
gegin yn gwisgo mwdlyd?

Morgan: Gwenno!

Gwenno: Nage! Dim fi!

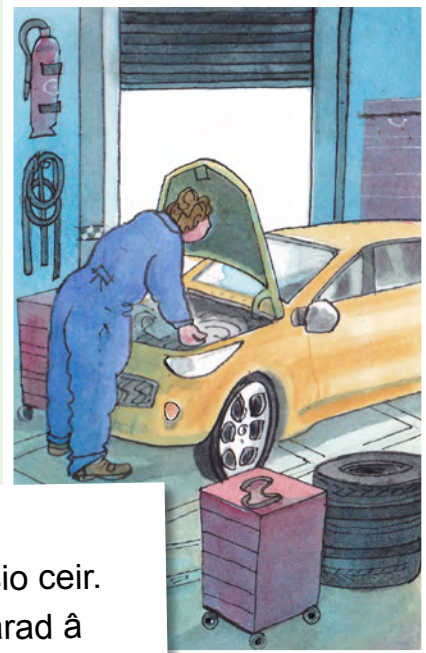
Rhiant 2: Reit, blant, dw i wedi cael
llond bola. Dewch i dacluso –
NAWR!

Edrychwch ar y lluniau a darllenwch y disgrifiad o bob person. Wedyn, ysgrifennwch yr enwau cywir ar y llinellau.

Meirion
Dw i'n coginio.
Dw i'n glanhau'r tŷ.
Dw i'n smwddio dillad.

Lyn
Dw i'n trwsio ceir.
Dw i'n siarad â chwsmeriaid ar y ffôn.
Dw i'n newid teiars.

Alwena
Dw i'n helpu plant i ddarllen.
Dw i'n dysgu plant i wneud Mathemateg.
Dw i'n marcio gwaith cartref.

Mair
Dw i'n bwydo anifeiliaid.
Dw i'n gyrru tractor.
Dw i'n byw yn y wlad.

Pwy sy'n gweithio mewn ysgol? _____ sy'n gweithio mewn ysgol.

Pwy sy'n gweithio mewn garej? _____ sy'n gweithio mewn garej.

Pwy sy'n gofalu am y teulu? _____ sy'n gofalu am y teulu.

Pwy sy'n gweithio ar fferm? _____ sy'n gweithio ar fferm.

Sgwrs 2

Rhiant 1: Ydy Nia eisiau dod i chwarae gyda Lleucu yr wythnos yma?

Rhiant 2: O, yn bendant!

Rhiant 1: Pryd mae hi'n gallu dod?

Rhiant 2: Hm... wel, mae hi'n chwarae tennis ar nos Lun ac yn nofio ar nos Fawrth.

Rhiant 1: Beth am nos Fercher?

Rhiant 2: Na, mae hi'n cael gwersi dawnsio ar nos Fercher. Ond mae nos Iau yn iawn.

Rhiant 1: O, mae ymarfer pêl-droed gyda Lleucu ar nos Iau.

Rhiant 2: Beth am nos Wener felly?

Rhiant 1: Na, mae'n flin gyda fi. Mae

hi'n mynd i'r clwb drama ar nos Wener.

Rhiant 2: Wel, mae ein plant ni'n brysur iawn!

Rhiant 1: Ydyn – rhy brysur!

Rhiant 2: Dw i wedi blino'n lân!

Rhiant 1: Rhaid i ni drefnu rhywbeth ar y penwythnos, felly. Beth am ddydd Sadwrn?

Rhiant 2: Wel, mae Nia yn chwarae pêl-droed yn y bore ond mae hi'n rhydd yn y prynhawn.

Rhiant 1: Gwych, o'r diwedd! 'Dyn ni'n gallu trefnu rhywbeth!

Rhiant 2: Prynawn dydd Sadwrn amdani!

Sgwrsio:

Pwy yn eich teulu chi sy'n coginio fel arfer?

Pwy yn eich teulu chi sy'n codi yn gynnar?

Pwy yn eich teulu chi sy'n mynd â'r biniau mas?

Pwy yn eich teulu chi sy'n hoffi edrych ar y teledu?

Pwy yn eich teulu chi sy'n gwneud llawer o chwaraeon?

Baswn i'n hoffi

Geirfa

taten bob (tatws pob)
– *baked potato (baked potatoes)*

cwsg – *sleep*

pwynt(iau) – *point(s)*

archebu – *to order*

fforddio – *to afford*

llwgu – *to starve*

prydau parod – *ready meals*

Syniad da! – Defnyddio Busnesau Cymraeg

As you become more fluent in Cymraeg, efallai basech chi'n hoffi gwybod am local businesses and institutions that can offer their services through the medium of Cymraeg. The website Lleol.net has a cyfeiriadur (directory) of Welsh services, so that you can ymarfer eich Cymraeg chi in your everyday life!

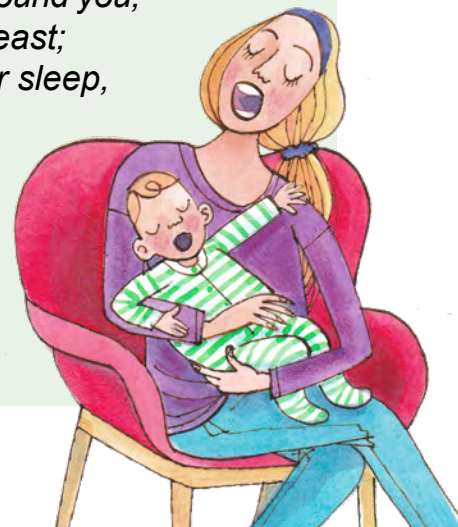
Lleol.net: Y Cyfeiriadur Cymraeg, busnesau Cymraeg, mudiadau, sefydliadau, ysgolion, llety a mwy...

Cân – Suo gân

This beautiful Welsh lullaby has been sung by renowned singers such as Bryn Terfel in concert halls around the world, and also featured in Steven Spielberg's Oscar-winning film, Empire of the Sun. You can find many great interpretations of this song on YouTube.

Huna blentyn ar fy mynwes,
Clyd a chynnes ydyw hon;
Breichiau mam sy'n dynn amdanat,
Cariad mam sy dan fy mron;
Ni chaiff dim amharu'th gyntun,
Ni wna undyn â thi gam;
Huna'n dawel, annwyl blentyn,
Huna'n fwyn ar fron dy fam.

*Sleep child on my bosom,
It is cosy and warm;
Mother's arms are tight around you,
Mother's love is in my breast;
Nothing shall disturb your sleep,
No-one will do you harm;
Sleep quietly, dear child,
Sleep gently on your
mother's breast.*

Gwranddo

Byddwch chi'n gwranddo ar raglen radio. Mae'r cyflwynydd yn siarad â staff a rheni Cylch Meithrin Glanwlpan. Gwrandewch yn ofalus a llenwch y bylchau.

Catrin dw i. Mae _____ o blant bach gyda fi. Baswn i'n hoffi _____.

Geraint dw i. Rhaid i fi fynd â'r _____ cyn mynd i'r gwaith. Baswn i'n hoffi _____.

Lois dw i. Dw i'n gweithio yn y _____. Baswn i'n hoffi _____!

Rhys dw i. Baswn i'n hoffi _____. Dw i eisiau _____.

Nia dw i. Dw i eisiau help i _____. Baswn i'n hoffi _____.

Siaradwch

Beth fasai'n gwneud eich bywyd chi'n well?

Sgwrs – Yn y caffi

Plentyn: Dw i eisiau bwyd! Dw i'n llwgu!

Rhiant: Dw i'n gwybod! Wel, edrycha ar y fwydlen yma. Beth wyt ti eisiau? Faset ti'n hoffi brechdan ham?

Plentyn: Basai'n well gyda fi gael pizza.

Rhiant: Does dim pizza ar y fwydlen. Faset ti'n hoffi taten bob gyda rhywbeth?

Plentyn: Basai'n well gyda fi sglodion.

Rhiant: Does dim sglodion ar y fwydlen chwaith. Dim ond brechdanau, salad a thatws pob.

Plentyn: Dw i ddim eisiau dim byd, felly.

Rhiant: Ond rwyd ti'n llwgu!

Plentyn: Dw i ddim yn hoffi brechdanau a dw i ddim yn hoffi tatws pob, a dw i'n bendant ddim yn hoffi salad. Basai'n well gyda fi fynd i gaffi arall.

Rhiant: Na, 'dyn ni'n aros fan hyn. Dw i eisiau bwyd. Rhaid i ti eistedd fan hyn yn dawel. Dw i'n mynd i gael coffi a brechdan ham.

Plentyn: Hm. lawn, wel, basai brechdan ham yn iawn. Ond rhaid i fi gael bara gwyn, a dim salad.

Rhiant: lawn, iawn, dw i'n gwybod. Bydda i'n archebu bwyd i ni nawr.

Ymarfer

Gyda'ch partner, cysylltwch y brawddegau cywir.

Mae Alun wedi colli'r bws eto.

Mae Mari yn mynd i briodas cyn bo hir.

Mae Claire yn mynd i gael efeilliaid.

Does dim byd ar y teledu heno.

Mae John a Ceri wedi blino'n lân.

Does dim bwyd yn y tŷ.

Basai hi'n hoffi ffrog newydd.

Basen nhw'n hoffi mynd ar wyliau.

Basai fe'n hoffi cael car.

Baswn i'n hoffi cael têt-awê.

Basai hi'n hoffi cael tŷ mwy.

Baswn i'n hoffi mynd i'r sinema.

Siaradwch

Ble yng Nghymru baset ti'n hoffi mynd â'r plant?

Ble yn Llundain/Lloegr baset ti'n hoffi mynd â'r plant?

Ble yn Ewrop baset ti'n hoffi mynd â'r plant?

Ble yn y byd baset ti'n hoffi mynd â'r plant?

Taswn i'n gallu...

Geirfa

mellten (mellt) – lightning

archarwr (archarwyr) – superhero(es)

cawr (cewri) – giant(s)

clogyn (clogynnau) – cloak(s)

mwgwd (mygydau) – mask(s)

pŵer (pwerau) – power(s)

Syniad da! – Y Siarter Iaith

If your child is in primary school, you have probably heard of Y Siarter Iaith - The Welsh Language Charter. The aim of this Welsh Government project is to encourage schools to use Cymraeg socially amser chwarae, gartref ac yn y dosbarth:

Welsh Language Charter | GOV.WALES

As part of y Siarter, each individual school completes a baseline exercise to determine current language use before developing an action plan to work towards a bronze, silver or gold award. It encourages participation from every member of the school community - pupils, parents, carers, school governors and the local community.

You can read more about the Siarter Iaith on your school's website, or speak to your child's athro / athrawes to find out how you can support Siarter Iaith activities and develop the use of Cymraeg gyda'r teulu.

Cân – Seren a Sbarc

The archarwyr in the Siarter Iaith scheme, Seren a Sbarc, have a special song written by Candelas frontman, Osian Williams. Gwylwch y fideo ar YouTube: [Seren a Sbarc - YouTube](#)

*Ein harwyr, diolch am eich chwerthin
A diolch am eich gwaith,
Cawn ddathlu gyda'n gilydd yn Gymraeg,
Gyda'n gilydd yn Gymraeg.*

*Our heroes, thank you for your laughter
And thank you for your work,
We can celebrate together in Welsh,
Together in Welsh.*

Sgwrs 1

Twm: Gwenno, taset ti'n archarwr, beth fasai dy bŵer di?

Gwenno: Hmm... taswn i'n archarwr, baswn i'n gallu hedfan yn gyflym a gwneud trydan. Beth faset ti'n gallu wneud?

Twm: Baswn i'n gryf ac yn fawr iawn. Baswn i'n gallu symud pethau mawr, fel ceir a lorïau. Beth fasai dy enw di?

Gwenno: Mellten. A ti?

Twm: Cawr Mawr. Beth fasai dy wisg di?

Gwenno: Dw i ddim yn siŵr ... clogyn a mwgwd arian, efallai.

Twm: Baswn i'n gwisgo dillad coch a glas, fel Superman.

Gwenno: O, baswn i'n hoffi bod yn archarwr. Beth am chwarae archarwyr nawr?

Twm: Syniad da!

Gwenno: Iawn – Cawr Mawr! Dere! Mae pobl eisiau help. Mae trafferth yn y dref. Rhaid i ni fynd!

Twm: Bant â ni!

Llenwch y tabl ac wedyn dwedwch frawddegau am Mellten a Cawr Mawr.

Mellten

Cawr Mawr

Pŵer

Gwisg

Sgwrs 2

Darllenwch y sgwrs yma gyda'ch partner. Wedyn, *change the words that have been underlined.*

Eryl: Haia Ai, sut wyt ti?

Eryl: Ardderchog!

Ai: Iawn diolch, ond prysur!

Ai: Ond mae un peth ... bydda i'n gallu gweithio am dri mis, ond dim mwy.

Eryl: Dw i'n siŵr! Sut mae'r efeilliaid?

Ai: Maen nhw'n tyfu'n gyflym!
Byddan nhw'n mynd i'r ysgol drwy'r dydd ar ôl y Nadolig.

Eryl: O? Pam? Wyt ti wedi cael swydd yn rhywle arall?

Eryl: Da iawn. Wel, dyna pam dw i'n ffonio a dweud y gwir. 'Dyn ni'n chwilio am berson i weithio'n rhan amser yn y siop. Ro'n i'n meddwl efallai baset ti'n gallu gweithio nawr. Rwy'ti'n dda iawn gyda phobl. Baset ti'n help mawr i ni!

Ai: Nac ydw ... dw i'n cael babi arall!

Eryl: Waw, llongyfarchiadau! Dim problem. Mae tri mis yn well na dim! Faset ti'n gallu dod i'r siop i gael sgwrs yr wythnos nesaf? Dydd Llun? Deg o'r gloch?

Ai: Diolch yn fawr am ofyn, Eryl. Baswn i'n hoffi gweithio pan mae'r plant yn yr ysgol. Taswn i'n gallu dechrau ar ôl hanner awr wedi naw, a gorffen cyn tri, basai hynny'n berffaith.

Ai: Wrth gwrs.

Eryl: Da iawn. Bydd paned yn barod i ti.

Ai: Diolch Eryl – Hwyl!

Eryl: Hwyl!

Geirfa – diddordebau

Yn eich grwpiau, defnyddiwch y cliwiau i ddod o hyd i eirfa ar thema **diddordebau**. Mae **dd, ff, ng, ll, ph, rh** a **th** yn un llythyren.

1. Dych chi'n gallu gwneud hyn ar-lein neu wyneb-yn-wyneb. Ond rhaid i chi gael digon o arian!

S _ _ _ _ _

2. Gwneud bwyd. _ _ _ _ _

3. Dych chi'n gallu gwyllo _ _ _ _ _ ar y teledu, neu dych chi'n gallu gwneud _ _ _ _ _ i gadw'n heini.

4. Tyfu blodau a llysiau. _ _ _ _ _

5. Mae pobl yn actio ar y llwyfan yn y lle yma. _ _ _ _ _

6. Dych chi'n gwneud hyn mewn dŵr. _ _ _ _ _

7. Pobl a digwyddiadau (*events*) amser maith yn ôl. _ _ _ _ _

8. Dych chi'n mynd i'r lle yma i weld ffilm.

_ _ _ _ _

Siaradwch

Beth fasech chi'n wneud tasai penwythnos rhydd gyda chi, heb y plant?
Ble basech chi'n hoffi mynd gyda'r plant tasech chi'n ennill y loteri?

Ces i fy ngeni

Geirfa

bydwraig (bydwragedd) – midwife (midwives)

llawdriniaeth(au) – operation(s)

pwll glo – coalmine

ailddechrau – to restart

hanner amser – half time

mor hen â hynny – as old as that

Oes Fictoria – The Victorian Age

Syniad da! – Cyrsiau Preswyl / Penwythnos (Residential or weekend courses).

If you feel that you need to catch up with your children's Cymraeg, or that you'd like a bit of a hwb (boost) to become fluent faster, why not enrol on a cwrs preswyl or a cwrs penwythnos? Courses of varying lengths are held at Nant Gwrtheyrn all year: [Learn Welsh Language Courses, Residential, Intensive \(nantgwrtheyrn.org\)](http://nantgwrtheyrn.org) Weekend courses are also arranged by many Dysgu Cymraeg providers, including Cymraeg i'r Teulu in Llangrannog, which combines lessons with exciting outdoor activities for the whole family. If you'd rather stay at home, ask your tiwtor about online courses and Sadyrnau Siarad in your local area or visit the Dysgu Cymraeg website: [Croeso - welcome | Learn Welsh](#) Ewch amdani!

Cân - Amser tacluso yw hi nawr

(Sung to the tune of London Bridge is Falling Down).

*Ydy eich plentyn chi'n mynd i Gylch Meithrin, meithrinfa neu ysgol Gymraeg?
If so, you might have heard this song before! It's a great way of getting children
to tidy up. Maybe it will work at home too!*

Amser tacluso yw hi nawr,
yw hi nawr X2
Amser tacluso yw hi nawr,
Dewch i helpu

It's time to tidy up now,

Come to help.

Sgwrs 1 - Hanner amser wrth y cae pêl-droed

Marged: Mae Osian yn chwarae'n dda heddiw.

Wil: Ydy, chwarae teg!

Marged: Mae e'n dal iawn! Mae e'n berffaith i chwarae yn y gôl!

Wil: Ydy! Ond roedd e'n fabi bach iawn.

Marged: Oedd e?

Wil: Oedd. Roedd fy mhartner yn dost felly cafodd e ei eni'n gynnar. Roedd e'n dri deg pump wythnos pan gafodd e ei eni.

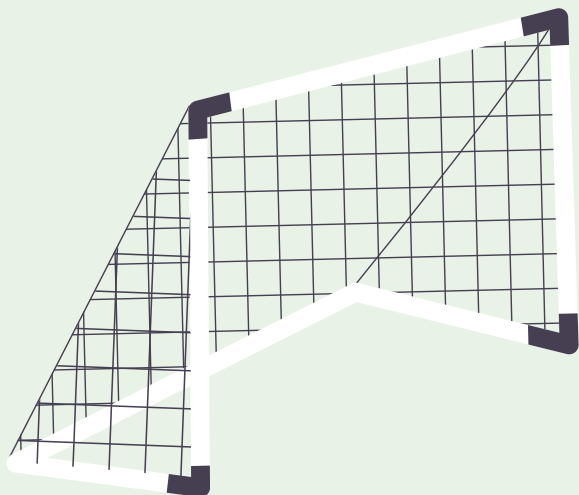
Marged: Tri deg pump wythnos! Oedd e'n iawn?

Wil: Wel, cawson ni amser anodd. Roedd rhaid iddo fe aros yn yr ysbyty yn Abertawe am wyth wythnos. Ond roedd staff yr ysbyty yn wych ac mae popeth yn iawn nawr.

Marged: Mae e'n edrych yn dda iawn!

Wil: Mae e'n bwyta popeth! Beth am Rhodri? Ble cafodd e ei eni?

Marged: Cafodd e ei eni gartre. Daeth bydwaig i'r tŷ. Ro'n ni'n lwcus iawn. Doedd dim problemau – cafodd e ei eni mewn awr.

Wil: Waw – cyflym iawn. Beth am ei chwaer fach e? Gafodd hi ei geni gartre hefyd?

Marged: Naddo. Roedd pethau'n wahanol iawn gyda Bronwen. Cafodd hi ei geni yn yr ysbyty. Roedd rhaid i fi gael llawdriniaeth. Ond mae hi'n iawn hefyd, diolch byth! Oes mwy o blant gyda chi?

Wil: Oes. Doedd fy mhartner ddim yn gallu cael mwy o blant felly 'dyn ni wedi mabwysiadu bachgen bach o'r enw Jac. Mae e'n ddwy oed.

Marged: Jac - enw hyfryd. Ydy e'n hoffi chwarae pêl-droed hefyd?

Wil: O, ydy. Mae e'n hoffi popeth mae Osian yn wneud! Mae e'n dwlu ar ei frawd mawr e!

Marged: Dyna neis. Yn anffodus, mae Rhodri a Bronwen fel ci a chath!

Wil: Ro'n i'n cwmpo mas gyda fy chwaer i pan o'n i'n blentyn. Ond, 'dyn ni'n ffrindiau mawr nawr.

Marged: Gobeithio bydd Rhodri a Bronwen yn ffrindiau hefyd!

Wil: Byddan nhw'n iawn, dw i'n siŵr. O, mae'r gêm yn ailddechrau. Gwela i ti wedyn! Hwyl, Marged!

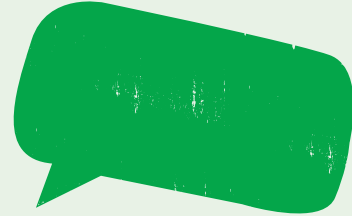
Marged: Hwyl, Wil!

Ar ôl darllen y ddeialog, gweithiwch gyda'ch partner i ymateb i'r datganiadau (*respond to the statements*). Cytunwch neu anghytunwch (*agree or disagree*) mewn brawddegau llawn (*in full sentences*).

Er enghraifft: Roedd Osian yn fabi mawr.

Nac oedd, roedd e'n fabi bach.

- Cafodd Osian ei eni mewn tri deg pump awr.
- Cafodd Osian ei eni gartre.
- Cafodd Rhodri ei eni mewn ysbyty.
- Cafodd Bronwen ei geni gartre.
- Brawd Wil yw Jac.
- Does dim chwaer gyda Bronwen.
- Dyw Jac ddim yn hoffi pêl-droed.
- Mae Rhodri a Bronwen yn ffrindiau.

Sgwrs 2

Darllenwch y sgwrs gyda'ch partner. Wedyn, newidiwch y geiriau sydd wedi'u tanlinellu.

Elin: Mam-gu, dw i'n gwneud prosiect am y teulu yn yr ysgol. Ga i ofyn cwestiynau i **ti**?

Mam-gu: Wrth gwrs.

Elin: Yn gyntaf, ble **cest ti dy eni**?

Mam-gu: Ces i fy ngeni yn South Shields.

Elin: Ble mae South Shields?

Mam-gu: Yn Lloegr.

Elin: Ond **rwyt ti'n** siarad Cymraeg...

Mam-gu: Ydw, achos symudon ni i Gymru pan o'n i'n ddwy oed. Cafodd fy nhad waith mewn pwl glo. Felly, ces i fy magu yng Nghymru, mewn pentref ar bwys Rhydaman. Roedd pawb yn siarad Cymraeg yn y pentref.

Elin: Pryd **cest ti dy eni**?

Mam-gu: Ces i fy ngeni yn 1955.

Elin: 1955? Waw! **Rwyt ti'n** hen iawn, iawn felly. **Wyt ti'n** cofio'r Frenhines Fictoria? 'Dyn ni wedi dysgu am Oes Fictoria yn yr ysgol.

Mam-gu: Nac ydw wir! Dw i ddim mor hen â hynny! A dw i ddim yn teimlo'n hen chwaith.

Elin: **Dwyt ti ddim** yn edrych yn hen, Mam-gu. Dw i'n hoffi **dy wallt pinc di**.

Mam-gu: Diolch yn fawr, Elin fach. Rwyd ti'n helpu Mam-gu i aros yn ifanc.

Tasg

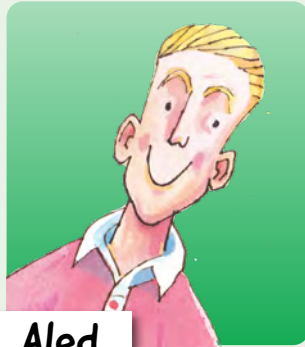
Some children use **chi** rather than **ti** with their grandparents as a sign of respect. Nawr, change the words in bold so that Elin uses **chi** with Mam-gu.

Y Teulu Smith

Craig

Geni: 1985, Belfast
Magu: Dilyn
Byw nawr: Aberaeron

Aled

Geni: 1983, Caerdydd
Magu: Abertawe
Byw nawr: Aberaeron

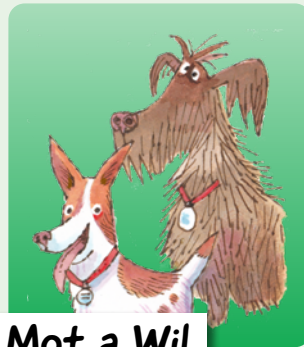
Mari

Geni: 2019, Caerfyrddin
Byw nawr: Aberaeron

Mia

Geni: 2021, Caerfyrddin
Byw nawr: Aberaeron

Mot a Wil

Geni: 2015, Aberystwyth
Byw nawr: Aberaeron

Edrychwch ar y ffeithiau am y teulu Smith, ac ysgrifennwch frawddegau llawn (*full sentences*) am bawb. Dyma'r un cyntaf i chi:

Craig: Cafodd Craig ei eni yn Belfast yn 1985. Cafodd e ei fagu yn Nulyn. Mae e'n byw yn Aberaeron nawr.

Aled: .....

Mari: .....

Mia: .....

Mot a Wil: .....

Adolygu ac Ymestyn Geirfa

arth (eirth) – bear(s)

bwgan(od) brain – scarecrow(s)

llanast – mess

blasu – to taste

cysgu'n drwm – sleeping heavily

peintio wynebau – face painting

busneslyd – nosy

caled – hard

canolig – medium

hallt – salty

meddal – soft

melys – sweet

Syniad da! – Gwyliau Cymraeg

* 'Gwyliau' means 'festivals' as well as 'holidays' yn Gymraeg.

We looked at the Eisteddfod in the Mynediad course, but many smaller gwyliau Cymraeg are held all over Wales during the summer months, such as Tafwyl (Caerdydd), Sesiwn Fawr Dolgellau (Gogledd Orllewin Cymru), Gŵyl Rhuthun (Gogledd Ddwyrain Cymru) Tregaroc (Tregaron, Ceredigion).

As well as showcasing cerddoriaeth Gymraeg, there are usually many events for children and families. You could also volunteer at an event, which would be a great opportunity to practise your Cymraeg, make new friends and get involved with your community. Contact your local Menter Iaith and listen to Radio Cymru to find out what's going on in your area.

Cân - Y Bwgan Brain (*The Scarecrow*)

Dwy fraich ar led	<i>Two arms wide open</i>
Cetyn yn ei geg	<i>Pipe in his mouth</i>
Trwyn hir a main	<i>Long and pointy nose</i>
Dyma'r bwgan brain	<i>This is the scarecrow</i>
Het ddu tad-cu	<i>Granddad's black hat</i>
Siaced goch mam-gu	<i>Grandma's red coat</i>
Trwyn hir a main	<i>Long and pointy nose</i>
Dyma'r bwgan brain	<i>This is the scarecrow</i>

hawlfraint Falyri Jenkins copyright Falyri Jenkins

This song is a great song to sing with plant bach as it's an opportunity for role play and helps children to remember parts of the body yn Gymraeg.

Here is the Caru Canu version, as well as a lively performance by a Cylch Meithrin!

[Caru Canu | Bwgan Brain \(Welsh Children's Song\) - YouTube](#)
[Bwgan Brain - YouTube](#)

Siaradwch

Tafiwch y dis and choose one of the questions next to the corresponding number.

1	Ble cafodd eich plant chi eu geni?	Gyda phwy dych chi'n siarad Cymraeg?	O'ch chi'n dysgu'r plant gartre yn y cyfnod clo?
2	Beth sy'n well gyda chi, mynd i'r parc neu'r ganolfan chwarae meddal?	Oes anifail anwes gyda chi?	O'ch chi'n mynd i ddosbarth cyn-geni (<i>ante natal</i>) cyn i chi gael y plant?
3	Dych chi'n yfed mwy o goffi ers cael y plant?	Beth sy ar y teledu nos Sadwrn yn eich tŷ chi?	Fasech chi'n hoffi gwyliau yn Disneyland?
4	Faint o'r gloch mae'r plant yn mynd i'r gwely?	Ydy'r plant yn mynd i glybiau ar ôl ysgol?	Ble dych chi'n hoffi mynd am dro gyda'r teulu?
5	Dych chi'n hoffi canu?	Ydy'r plant yn hoffi coginio?	Tasech chi'n cael cynnig i fyw dramor, fasech chi'n mynd?
6	Fasech chi'n hoffi cael fan wersylla (<i>campervan</i>)?	Pwy yw athro / athrawes eich plentyn chi?	Faint o'r gloch dych chi'n codi yn y bore, a faint o'r gloch fasech chi'n hoffi codi?

Sgwrs

Ceri: Hello Mel, Ceri yma. Sut wyt ti?

Mel: Iawn diolch. A ti?

Ceri: Grêt! Gwranda: wyt ti wedi clywed am Wyl y Dref?

Mel: Nac ydw, beth yw Gwyl y Dref?

Ceri: Gwyl fawr ym mharc y dref yw hi, gyda llawer o stondinau gwahanol. Mae'n digwydd dydd Sadwrn yma. Bydd bandiau Cymraeg yn chwarae ar y llwyfan a bydd bwyd neis a bar yno hefyd. Byddi di'n gallu siarad Cymraeg drwy'r dydd!

Mel: Mae'n swnio'n wych! Dw i eisiau ymarfer siarad Cymraeg. Ond mae Lyn yn gweithio dydd Sadwrn felly bydd y plant gyda fi.

Ceri: Dim problem! Bydd llawer o bethau i blant yno – chwaraeon, canu, gemau, celf a chrefft, peintio wyneb, Disgo Mistar Urdd ...

Mel: Mistar Urdd? Mae Hedd yn caru Mistar Urdd!

Ceri: Da iawn! Mae pabell chwarae i blant bach hefyd, gyda lle i newid cewynnau.

Mel: O gwych! Bydd y babi'n iawn, felly. Faint o'r gloch mae'n dechrau?

Ceri: Hanner awr wedi deg tan naw o'r gloch y nos. Mae popeth ar wefan y Fenter Iaith. 'Dyn ni'n mynd i gerdded i'r dref – wyt ti a'r plant eisiau cerdded gyda ni?

Mel: Basai hynny'n grêt. Does dim llawer o le i barcio ar bwys y parc. Diolch!

Ceri: Gwela i ti bore dydd Sadwrn felly. Cofia'r eli haul ... a'r cotiau glaw!

Mel: Wrth gwrs – mae'r tywydd yn ofnadwy ar hyn o bryd. Diolch, Ceri. Hwyl!

Ceri: Hwyl!

Stori

Edrychwch ar y geiriau yn y cwmwl.

Beth yw'r stori yma?

Nawr, gwrandewch ar y stori.

Y tro cyntaf, gwrandewch am y geiriau yma:

oeri

busneslyd

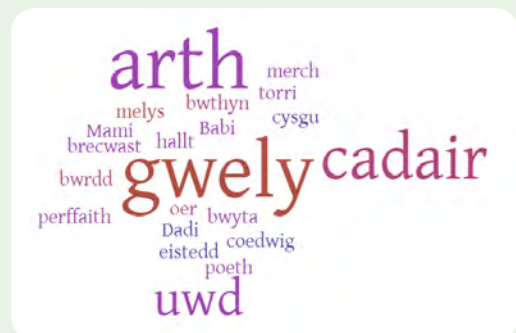
rhy felys

rhy hallt

mawr

canolig

bach

Wedyn, darllenwch y brawddegau a ticiwch **cywir** neu **anghywir**.

Roedd y tair arth yn byw mewn bwthyn.

cywir   anghywir

Roedd y tair arth yn hoffi bwyta tost a jam i frecwast.

cywir   anghywir

Un bore, aethon nhw am dro cyn iddyn nhw fwyta brecwast.

cywir   anghywir

Roedd cadair Dadi Arth yn rhy feddal i Elen Benfelen.

cywir   anghywir

Roedd uwd Mami Arth yn rhy felys i Elen Benfelen.

cywir   anghywir

Roedd gwely Babi Arth yn rhy galed i Elen Benfelen.

cywir   anghywir

Roedd y tair arth yn hoffi Elen Benfelen.

cywir   anghywir

Bydd Elen Benfelen yn mynd i weld y tair arth eto.

cywir   anghywir

Siaradwch

Gyda'ch partner, dwedwch beth sy'n digwydd yn y lluniau yma.

Siaradwch

Dych chi'n hoffi darllen gyda'ch plant chi?

Pa lyfr o'ch chi'n hoffi pan o'ch chi'n blentyn?

Oes amser gyda chi i ddarllen nawr?

Dw i'n meddwl bod...

Geirfa

teimlad(au) – *feeling(s)*

ymladd – *to fight, fighting*

dewr – *brave*

lleol – *local*

llym – *strict*

teg – *fair*

Syniad da! – Dyddiadur Cymraeg

Over the past few years, there has been a rise in the popularity of keeping a diary or journal as a means of making sense of an ever-changing world and maintaining good mental health. If this is part of your daily routine, why not try to ysgrifennu a few sentences yn Gymraeg? You could start by listing the pethau da about your day, or just a few words about your teimladau (feelings). As your Cymraeg improves, you might be able to write your whole entries yn Gymraeg.

Cân - Y Gwcw Lon (*The Happy Cuckoo*)

This cân is often sung around campfires at Urdd camps and triplau ysgol. Your child may know the finger-clicking movements! This is the Cwm-Rhyd-y-Rhosyn version, sung by Dafydd Iwan ac Edward Morris Jones.

[Y Gwcw - YouTube](#)

Wrth ddychwel tuag adref, mi glywais gwcw lon
Oedd newydd groesi'r moroedd i'r ynys fechan hon.

*While returning home, I heard a happy cuckoo
That had just crossed the seas to this small island.*

Cytgan:

Holiacici a holiacwcw,
Holiacici a holiacwcw,
Holiacici a holiacwcw,
Holiacici a hoi

CWCW
CWCW
CWCW

Sgwrs 1

Plentyn 1: Gawn ni wyllo rhywbeth ar y teledu, Mam?

Mam: lawn, beth dych chi eisiau?

Plentyn 2: Spiderman.

Mam: Dych chi'n rhy ifanc i wyllo Spiderman. Beth am Peppa?

Plentyn 1: Ie, dw i'n dwlu ar Peppa!

Plentyn 2: Wel dw i'n meddwl ei bod hi'n rhaglen ddiflas. Rhaglen i fabis yw Peppa.

Plentyn 1: Nage! Dw i'n dwlu ar Peppa, a George!

Plentyn 2: Wel dw i'n hoffi rhaglenni i blant mawr gyda llawer o ymladd.

Plentyn 1: Beth am Patrôl Pawennau? Dw i'n meddwl bod y cŵn i gyd yn ddoniol. Ond Dyfri yw'r gorau. Dw i'n meddwl

ei fod e'n ddewr iawn.

Plentyn 2: Na na na, dim Patrôl Pawennau. Dw i'n meddwl ei bod hi'n rhaglen dwp.

Mam: Gwyliaist ti Patrôl Pawennau ddoe! Ro't ti'n joi!

Plentyn 2: Dw i ddim yn hoffi Patrôl Pawennau heddiw.

Mam: Beth am Deian a Loli? Plant mawr yw Deian a Loli.

Plentyn 1: Ie! Deian a Loli!

Plentyn 2: Hmmm. lawn. Ond rhaid i ni wyllo'r un gyda'r brenin drwg yn y castell Lego...

Mam: lawn, iawn, wrth gwrs. Bydda i'n rhoi Deian a Loli ar y teledu nawr. Wedyn, dw i'n mynd i gael paned o'r diwedd!

Tasgau

1. Gyda'ch partner, edrychwch ar bedair llinell gyntaf (*first four lines*) y sgwrs and change it so that Mam is talking to only one child (use 'ti' instead of 'chi').
2. Without looking back at the sgwrs, join these lines using bod.

Er enghraifft:

Dw i'n meddwl

Mae hi'n rhaglen ddiflas   Dw i'n meddwl ei bod hi'n rhaglen ddiflas

Dw i'n meddwl

Mae'r cŵn i gyd yn ddoniol .....

Dw i'n meddwl

Mae e'n ddewr iawn .....

Dw i'n meddwl

Mae hi'n rhaglen dwp .....

Darllen

Mae Cyngor Sir Glanwlpan wedi gofyn i rieni ysgrifennu paragraff am athrawon eu plant nhw. Dyma un paragraff am Mr Williams. Mae e'n athro yn Ysgol y Dref.

Gyda'ch partner, darllenwch y darn yma'n uchel.

Dw i'n meddwl bod Mr Williams yn athro arbennig.

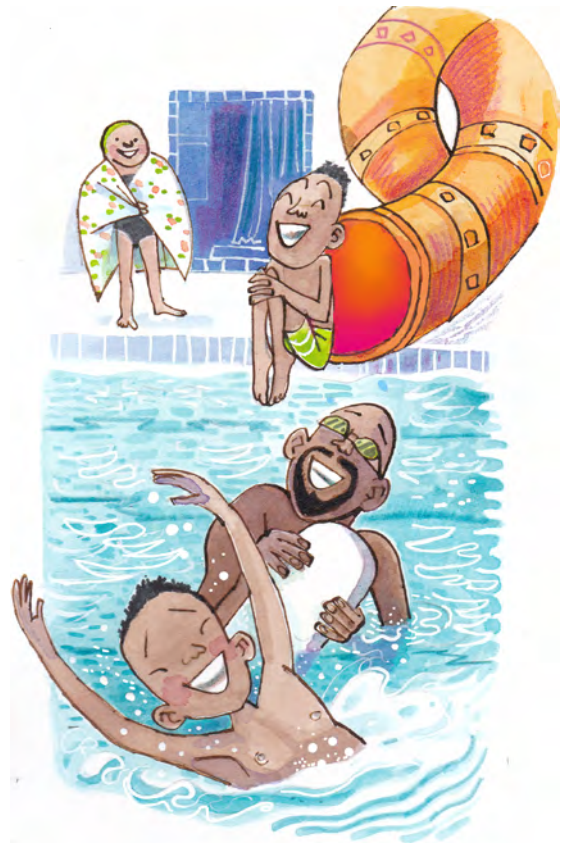
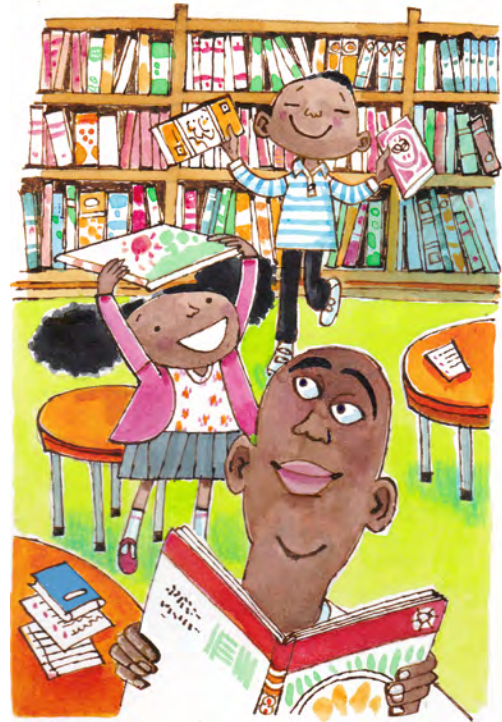
Dw i'n meddwl ei fod e'n gwneud gwaith diddorol gyda'r dosbarth. Mae'r plant yn gwneud llawer o waith tu fas ac mae pob diwrnod yn wahanol. Mae Mr Williams yn dysgu llawer o hanes lleol i'r plant. Dw i'n meddwl ei fod e'n dysgu Mathemateg yn dda hefyd. Roedd fy merch i'n casáu Mathemateg ond mae hi'n hoffi Mathemateg nawr! Mae Mr Williams yn eitha llym, ond dw i'n meddwl ei fod e'n deg bob amser. Mae fy merch yn hapus iawn yn ei ddosbarth e. Maen nhw'n cael llawer o hwyl ac mae hi'n meddwl bod Mr Williams yn ddoniol iawn.

Nawr, Miss Williams yw'r athrawes. Newidiwch 'ei fod e' i 'ei bod hi' ac yn y blaen.

Dw i'n meddwl bod Miss Williams yn athrawes arbennig ...

Wedyn, Mr Davies a Mrs George yw'r athrawon. Defnyddiwch 'nhw' yn y darn nawr.

Dw i'n meddwl bod Mr Davies a Mrs George yn athrawon arbennig ...

Siaradwch am y lluniau uchod gan ddefnyddio (*using*) 'Dw i'n meddwl bod'. Er enghraifft,

Dw i'n meddwl bod ffilmiau Disney yn ardderchog. 'Dyn ni'n hoffi gwyllo ffilmiau Disney. Mae'r caneuon yn dda iawn ...

Arddodiaid (Prepositions)

Geirfa

Aelod o'r Senedd – *Member of the Senedd (Cymru)*

Aelod Seneddol – *Member of Parliament*

cynghorydd (cynghorwyr) – *councillor(s)*

newyddion drwg – *bad news*

yn union – *exactly*

Syniad da! – Ysgrifennu llythyr neu e-bost

Yn Uned 8, dych chi'n dysgu am ysgrifennu **at** bobl. Felly, beth am ysgrifennu llythyr neu e-bost yn Gymraeg? *The next time you respond to an email or letter from your child's ysgol or cylch meithrin, why not try writing yn Gymraeg? Don't worry about making mistakes – the teacher or carer will be really pleased that you're making an effort, even if it's just a few sentences. You could also practise writing a bit of Cymraeg to a fellow dysgwr from your class, or even the local Papur Bro or Cylchgrawn Lingo!*

Cân - Deio i Dywyn

Mi dderbyniais bwt o lythyr,
 Tra la la la la la la la, tra la la
 Oddi wrth Mistar Jones o'r Brithdir,
 Tra la la la la la la la, tra la la la
 Ac yn hwnnw roedd o'n gofyn,
 Tra la la la la, tra la la la
 Awn i hefo Deio i Dywyn.
 Tra la la la la la, tra la la la la

*I received a little letter,
 From Mr Jones of Brithdir,
 And in it he was asking,
 Would I go with Deio to Tywyn.*

This popular folk song has been sung by many school choirs and famous artists such as Ar Log and Cerys Matthews. It tells the story of two friends travelling to Tywyn, Meirionnydd and their stops (and various meals!) along the way. Here are two different versions for you to enjoy:

[Parti Ysgol Brithdir - Wrth Fynd efo Deio i Dywyn - YouTube](#)

[Cerys Matthews - Deio i Dywyn \(Live\) - YouTube](#)

Sgwrs 1

Sam: Wyt ti wedi clywed y newyddion?

Gwen: Y newyddion? Nac ydw. Dw i ddim wedi gwranddo ar y radio heddiw. Dw i ddim wedi edrych ar fy ffôn chwaith.

Sam: Wel, mae newyddion drwg am y parc. Mae'r Cyngor eisiau adeiladu fflatiau newydd yno.

Gwen: O na! Ofnadwy! Mae'r parc yn hyfryd. Ble bydd y plant yn gallu chwarae wedyn?

Sam: Yn union! Mae Tesni a Glyn eisiau mynd i'r parc drwy'r amser. Maen nhw'n dwlu arno fe! Mae pethau i blant bach a phlant mawr yno. Mae lle neis i'r rhieni eistedd hefyd.

Gwen: Heb y parc, fydd dim lle i chwarae

tu fas. Bydd Megan yn chwarae ar y cyfrifiadur drwy'r amser!

Sam: Rhaid i ni wneud rhywbeth. Dw i'n mynd i ysgrifennu at Jeni Jones, y Cynghorydd.

Gwen: Syniad da. Dw i'n mynd i ysgrifennu hefyd.

Sam: Beth am yr Aelod o'r Senedd a'r Aelod Seneddol?

Gwen: Rhaid i ni ysgrifennu atyn nhw hefyd.

Sam: Yn bendant. Dw i'n gallu rhoi neges ar grŵp Whatsapp rhieni Ysgol Glanwlpan.

Gwen: A dw i'n gallu rhoi neges ar y grŵp Facebook. Rhaid i ni stopio'r cynllun yma!

Darllenwch y sgwrs gyda'ch partner. Wedyn – *without looking back* – llenwch y bylchau gyda'r arddodiaid cywir. Remember to change the arddodiad if needed, for example 'arno fe' neu 'arni hi'.

Sam: Wyt ti wedi clywed y newyddion?

Gwen: Y newyddion? Nac ydw. Dw i ddim wedi gwranddo _____ y radio heddiw. Dw i ddim wedi edrych _____ fy ffôn chwaith.

Sam: Wel, mae newyddion drwg _____ y parc. Mae'r Cyngor eisiau adeiladu fflatiau newydd yno.

Gwen: O na! Ofnadwy! Mae'r parc yn hyfryd. Ble bydd y plant yn gallu chwarae wedyn?

Sam: Yn union! Mae Tesni a Glyn eisiau mynd i'r parc drwy'r amser. Maen nhw'n dwlu _____ fe! Mae pethau i blant bach a phlant mawr yno. Mae lle neis i'r rhieni eistedd hefyd.

Gwen: Heb y parc, fydd dim lle i chwarae tu fas. Bydd Megan yn chwarae _____ y cyfrifiadur drwy'r amser!

Sam: Rhaid _____ ni wneud rhywbeth. Dw i'n mynd i ysgrifennu _____ Jeni Jones, y Cyngorydd.

Gwen: Syniad da. Gwnaf i ysgrifennu _____ hi hefyd.

Sam: Beth _____ Aelod Senedd Cymru a'r Aelod Seneddol?

Gwen: Gwell i ni ysgrifennu _____ nhw hefyd.

Sam: Yn bendant. Dw i'n gallu rhoi neges ar grŵp WhatsApp rhieni Ysgol Glanwlpan.

Gwen: A dw i'n gallu rhoi neges ar y grŵp Facebook. Rhaid i ni stopio'r cynllun yma!

Siaradwch

Oes parc yn eich tref / pentref chi?

Dych chi'n hoffi mynd i'r parc gyda'r teulu?

Dych chi'n defnyddio grwpiau WhatsApp neu Facebook i siarad â rhieni eraill?

Cysylltwch (connect) y colofnau (columns) cywir.

Taswn i eisiau sbectol newydd	rhaid iddi hi aros gartre.
Mae'r ffliw arni hi felly	taset ti'n gwranddo ar Radio Cymru.
Dyw John ddim yma heddiw - mae	rhaid iddo fe fynd at y deintydd.
Beth yw enw'r Pennaeth?	baswn i'n mynd at yr optegydd.
Baset ti'n dysgu llawer o Gymraeg	annwyd arno fe.
Mae'r ddannodd arno fe felly	Dw i eisiau anfon llythyr ati hi.

Sgwrs 2

Lyn: Eryl, gaf i fynd am beint gyda Rob dydd Sadwrn?

Eryl: Wel, rwyf ti'n mynd â Lisa at yr optegydd dydd Sadwrn. Wyt ti'n cofio? Dw i ddim yn gallu mynd â hi. Dw i'n mynd â Mam i'r ysbyty.

Lyn: O ie. Dyna drueni. Ro'n i eisiau edrych ar y rygbi gyda Rob.

Eryl: Wel, faint o'r gloch mae apwyntiad Lisa? Edrycha ar y calendr.

Lyn: Hmmm... hanner awr wedi deg! Mae e yn y bore. Felly, bydda i'n gallu mynd am beint. Mae'r gêm yn dechrau am ddau o'r gloch.

Eryl: Da iawn. Ond cofia – rhaid i ti yfed cwrw di-alcohol.

Lyn: O? Pam?

Eryl: Rhaid i ti roi liffert i fi nos Sadwrn.

Dw i'n mynd i barti ymddeol Colin o'r gwaith. O, dw i'n edrych ymlaen ato fe!

Lyn: O ie. Anghofiais i. Ble mae'r parti?

Eryl: Gwesty Gwalia.

Lyn: Gwesty Gwalia? Mae e'n bell!

Eryl: Ydy. Ond paid â phoeni. Bydda i'n dod adre mewn tacsî. Byddi di a Lisa'n cael noson hyfryd yn edrych ar Strictly Come Dancing.

Lyn: Byddwn. Dim problem, cariad. A bydda i'n mynd ar y trip rygbi y penwythnos nesaf.

Eryl: O ie. Anghofiais i. Hmm.

Tafwch y dis i weld ble dych chi'n mynd, a phryd dych chi'n mynd.

Er enghraifft, *if you throw dau twice, you will answer like this:*

Partner 1: Ble rwyd ti'n mynd yfory?

Partner 2: Dw i'n mynd at y deintydd.

Partner 1: Pryd rwyd ti'n mynd ato fe?

Partner 2: Dw i'n mynd ato fe am un ar ddeg o'r gloch.

1

4

1

9:00

2

11:00

3

12:30

4

2:15

5

3:45

6

5:00

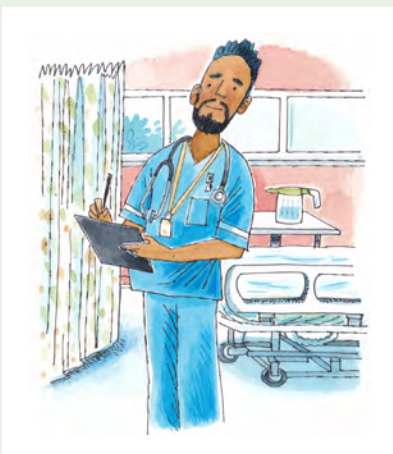
2

5

3

6

Mwy o Arddodiaid!

Geirfa

cyfrinach(au) – secret(s)

sgwarnog(od) – hare(s)

milgi (milgwn) – greyhound(s)

sŵn (synau) – noise(s)

Goleuadau'r Gogledd

– The Northern Lights

Y Lapdir – Lapland

cenfigennus – jealous

Syniad da! – Synau anifeiliaid yn Gymraeg

While reading llyfrau Cymraeg with your plentyn, you may have noticed that anifeiliaid make different sounds yn Gymraeg!

Mochyn – soch soch

Ci – bow wow

Cath – miaw, canu grwndi (purring)

Buwch – mw mw

Dafad – me me

lâr – clwc clwc

Next time you visit a farm or when talking about pets, why not use their synau Cymraeg?

Cân – Milgi Milgi

This cân about a milgi (greyhound) and a cheeky sgwarnog (hare) is popular with children and adults alike, and the simple chorus is instantly memorable.

You will find many versions of Milgi Milgi on YouTube, including this great version by Plu.

[Milgi, milgi - YouTube](#)

[Home | pluband](#)

Sgwrs 1

Mel: Helo Ash, sut wyt ti?

Ash: lawn diolch, Mel ... grêt, a dweud y gwir. Wyt ti'n gallu cadw cyfrinach?

Mel: Ydw, wrth gwrs. Dweda wrtho i, beth sy wedi digwydd?

Ash: Wel, dw i wedi bwcio gwyliau i'r teulu yn y Lapdir cyn y Nadolig.

Mel: Waw! Bydd Elena (Dafydd) yn hapus iawn.

Ash: Bydd! Dw i wedi talu am bopeth. Trip i weld Goleuadau'r Gogledd

... ceirw ... corachod... ac wrth gwrs, Siôn Corn! Ond paid â dweud wrthi hi. Syrpreis yw e. Paid â dweud wrth y plant (Siân) chwaith.

Mel: Wrth gwrs. Fydda i ddim yn dweud wrthyn nhw. Fydda i ddim yn dweud wrth neb.

Ash: Diolch.

Mel: Dw i'n genfigennus iawn. Gaf i ddod hefyd?

Ash: Ha ha! Sori, does dim lle yn y cês!

Nawr, darllenwch y sgwrs eto gyda'r names in brackets y tro yma.

Siaradwch

Dych chi wedi bod dramor dros y Nadolig?

Ble dych chi ar ddydd Nadolig fel arfer?

Dych chi'n hoffi syrpreisys?

Dych chi'n gallu cadw cyfrinach?

Sgwrs 2

Rhiant Beth sy'n bod, cariad? Wyt ti'n poeni am rywbeth?

Plentyn Wel, dw i'n poeni tipyn bach am yfory.

Rhiant O? Pam?

Plentyn Mae prawf sillafu yfory.

Rhiant O, paid â phoeni amdano fe!

Plentyn Dw i ddim yn gallu stopio

poeni amdano fe!

Rhiant Reit, dere 'ma. Ble mae geiriau yr wythnos yma?

Plentyn Dyma nhw.

Rhiant Dw i'n mynd i ymarfer y geiriau gyda ti.

Plentyn Diolch. Dw i'n teimlo'n well nawr.

Nawr, instead of worrying about a prawf sillafu, the plentyn is worried about a gwers fathemateg, which is feminine, and symiau instead of geiriau. Work out the changes you need to do, and read the sgwrs again.

Ymarfer

Gyda'ch partner, atebwch y cwestiynau gyda rhagenwau (*pronouns*).
Remember to change the arddodiaid if necessary.

Er enghraifft:

Wyt ti wedi talu am y gwersi gitâr? (nhw) ✓

Ydw, dw i wedi talu amdanyn nhw.

Wyt ti wedi chwilio am y sanau pêl-droed? (nhw) ✓

Wyt ti wedi talu am y wisg ysgol? (hi) ✗

Wyt ti wedi dechrau meddwl am y gwaith cartref? (fe) ✗

Wyt ti wedi clywed am y trip ysgol? (fe) ✓

Wyt ti wedi gwranddo ar y neges (hi) ✓

Wyt ti wedi gofyn i'r plant am y parti? (nhw) ✗

Wyt ti wedi gofyn i'r athro? (fe) ✗

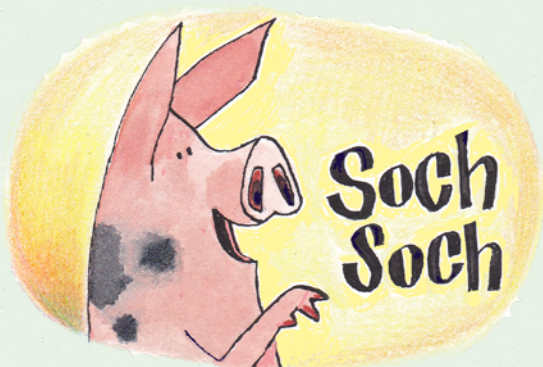
Wyt ti wedi siarad â'r athrawes? (hi) ✗

Without looking back, draw two lines from each picture to join the animal to its name yn Gymraeg!

dafad

iâr

mochyn

ci

cath

buwch

Wnei di agor ffenest?

Geirfa

criw(iau) – crew(s)

gwres – heat / heating

llwyth(i) – load(s)

brwnt – dirty

yr un pryd â   the same time as

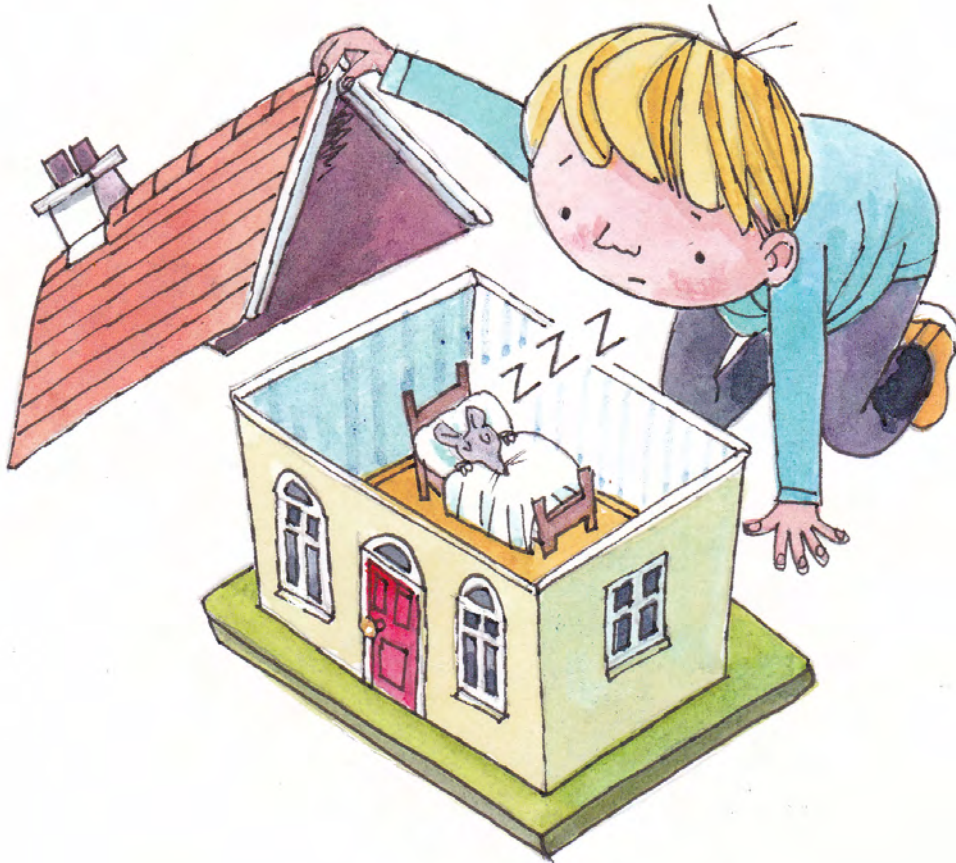
Syniad da! – Cerddoriaeth Gymraeg

*We've already talked about Radio Cymru and you've been introduced to many great caneuon Cymraeg for children in the **Cân** section of this course, but there's so much more to cerddoriaeth Gymraeg than this! From indie, rock, hip hop to folk and everything in between, there's something for everyone in the Welsh language music scene. Listening to cerddoriaeth Gymraeg will also help you pick up new vocabulary and deepen your understanding of the history and culture of Cymru.*

Your tiwtor and local Menter Iaith can let you know about gigs Cymraeg being held in your area. Another good place to start would be the Dydd Miwsig Cymru website: Welsh Language Music Day | GOV.WALES which provides information about events held to celebrate the annual Dydd Miwsig Cymru in February, as well as regularly updated music playlists and videos which can be accessed all year.

Cân - Adeiladu tŷ bach

Adeiladu tŷ bach, un, dau, tri,
to ar ei ben a dyna ni;
sbio mewn trwy'r ffenest,
Beth welwn ni?
Llygoden fach yn cysgu, ust, da chi,
llygoden fach yn cysgu yn y tŷ,
llygoden fach yn **deffro!**
I ffwrdd â hi!

hawlfraint Margaret Lloyd Hughes

*Build a little house, one, two, three,
A roof on the top, and there we go;
look through the window,
What do we see?
A little mouse sleeping, hush, please,
little mouse sleeping in the house,
little mouse **wakes!**
Off she goes!*

copyright Margaret Lloyd Hughes

This song is great fun to act out with young children, as you will see in these videos by Mudiad Meithrin and Denbighshire Book Trust:

[Adeiladu Ty Bach - YouTube](#)

[Dau dderyn bach ac Adeiladu ty bach - YouTube](#)

Sgwrs 1

Rhiant: O na, gwnes i gysgu'n hwyr!
Mae Mam-gu yn galw heddiw.
Rhaid i ni dacluso! Wnei di roi'r
llestri brwnt yn y peiriant?

Plentyn: Gwnaf. Faint o'r gloch mae
hi'n cyrraedd?

Rhiant: Un ar ddeg. Felly mae awr
gyda ni! Gwnaf i lanhau'r
ystafell ymolchi. Wnei di roi'r
gemau yn y bocs?

Plentyn: Gwnaf. Beth wedyn?

Rhiant: Cer i wisgo. Ond paid â
gadael dy byjamas di ar y
llawr!

Plentyn: Wnaf i ddim!

Rhiant: Ble mae'r *bleach*?

Plentyn: Dw i ddim yn gwybod!

Rhiant: Wnei di chwilio amdano fe?

Plentyn: lawn... Beth yw *bleach*?

Rhiant: Potel fawr blastig ... lliw
melyn ... neu efallai pinc.
Dw i ddim yn cofio! Plîs cer i

chwilio - nawr!

Plentyn: lawn, iawn – dw i'n mynd.
[saib] Dad/Mam?

Rhiant: Beth? Dw i'n brysur!

Plentyn: Mae Mam-gu ar y ffôn.
Gwnaeth hi gysgu'n hwyr
hefyd! Felly, fydd hi ddim yn
cyrraedd tan hanner dydd.

Rhiant: Ffiw, diolch byth!

Ymarfer

Gweithiwch gyda'ch partner. Partner A reads a statement from column A, and Partner B must choose a suitable response from column B.

A	B
Dw i wedi rhoi disl yn lle petrol yn y car. 😞	Gwnaf i goffi i ti.
Dw i eisiau bwyd.	Wnei di brynu cerdyn iddi hi yn y siop?
Mae cyfrinach gyda fi.	Gwnaf i ffonio'r garej i ti.
Dihunodd y plant am bump bore 'ma.	Gwnaf i siopa ar y ffordd adre.
Mae pen-blwydd dy fam di yfory.	Wnaf i ddim dweud wrth neb.
Does dim bwyd yn y tŷ.	Wnei di roi bath iddyn nhw?
Mae'r gwres wedi torri yn y swyddfa.	Gwnaf i frechdan i ti.
Mae'r plant yn frwnt.	Gwnaf i weithio gartref felly!

Sgwrs 2

- A:** Bydd y penwythnos yma'n brysur!
B: Bydd! Nos Wener, mae gêm griced Rhodri yr un pryd â gwrs nofio Ela.
A: Gwnaf i fynd â Rhodri. Wnei di fynd ag Ela i'r wers nofio?
B: Iawn... ond dw i'n gwybod pam rwyd ti eisiau mynd i'r gêm. Rwyd ti eisiau peint yn y Clwb Criced!
A: Pam lai? Bydd y tywydd yn braf nos Wener. Bydd Rhodri'n mwynhau chwarae yn y parc ar ôl y gêm.
B: Iawn, iawn. Gwna hynny. Beth am ddydd Sadwrn?
A: Mae Macsen yn mynd i barti pen-blwydd Lili yn y bore, yr un pryd â dosbarth jiwdo Rhodri. Wnei di fynd â Macsen i'r parti?
B: Na wna, sori. Wyt ti'n cofio? Dw i wedi trefnu i wneud Park Run gyda'r criw.

- A:** O. Beth am dy fam di? Wnaiff hi helpu?
B: Mae Mam yn mynd ar drip Merched y Wawr i Aberaeron. Beth am dy dad di?
A: Hm. Gwnaf i ofyn iddo fe ond bydd y parti'n rhy swnllyd iddo fe.
B: Wel, beth am i ti fynd i'r parti? Bydd dy dad yn gallu mynd â Rhodri i'r dosbarth jiwdo.
A: Hm... iawn. O, dw i'n casáu mynd i bartïon pen-blwydd plant bach!
B: Dy dro di yw e! Dw i wedi bod i lwythi o bartïon yn ddiweddar, a dw i wedi trefnu i wneud Park Run ers wythnosau.
A: Iawn, iawn. Gwnaf i fynd i'r parti.
B: Gwych, 'dyn ni wedi trefnu dydd Sadwrn. Nawr, beth am ddydd Sul?

Siaradwch

- Dych chi'n brysur gyda'r plant dros y Sul fel arfer?
Beth o'ch chi'n wneud ar benwythnosau cyn cael plant?
Dych chi'n hoffi mynd â'r plant i bartïon pen-blwydd eu ffrindiau nhw?
Dych chi'n hoffi trefnu partiïon pen-blwydd?
Dych chi fel arfer yn mynd i ffwrdd ar benwythnosau Gŵyl y Banc?

Tasg

Gyda'ch partner, ysgrifennwch 5 cwestiwn i'ch plentyn/plant chi, yn defnyddio (*using*) 'Wnei di / Wnewch chi ...?'. Er enghraifft, 'Wnewch chi dacluso'r Lego?'

1. ....
2. ....
3. ....
4. ....
5. ....

Af i i'r dosbarth yfory

Geirfa

Caerfaddon – *Bath*

Ilygoden fawr (Ilygod mawr) – *rat(s)*

gwely(au) bync – *bunk bed(s)*

hostel(i) – *hostel(s)*

Ilety – *accommodation*

cynigion munud olaf – *last-minute offers*

gwyliau pecyn – *package holiday/s*

Parc Cenedlaethol Eryri – *Snowdonia National Park*

anabl – *disabled*

Syniad da! – Gwyliau Cymraeg

'Dyn ni wedi siarad am gyrsiau preswyl (*residential courses*) ond dych chi'n gallu ymarfer eich Cymraeg chi mewn ffordd anffurfiol (*informal*) ar eich gwyliau hefyd. Beth am fynd i aros mewn Ilety (*accommodation*) gyda staff sy'n siarad Cymraeg? Mae Garth Newydd yn Llanbedr Pont Steffan [Paned – Paned.Cymru](#) a Llety Arall yng Nghaernarfon [Llety Arall – Llety. Diwylliant. Treftadaeth.](#) yn rhoi croeso Cymraeg arbennig i ddysgwyr Cymraeg a siaradwyr Cymraeg. Opsiwn arall yw Canolfan Iaith Nant Gwrtheyrn. Does dim rhaid i chi wneud cwrs i aros yno [North Wales accommodation | Llŷn Peninsula accommodation \(nantgwrtheyrn.org\)](#).

Cân – I'r ysgol

Mae llawer o siaradwyr Cymraeg yn gwybod y pennill (*verse*) yma. *In different parts of Cymru, there are variations of it and additional verses, and it's sometimes sung too.*

Mi af i'r ysgol fory,
â llyfr yn fy llaw;

*I'll go to school tomorrow
with a book in my hand*

heibio'r eglwys newydd,
a'r cloc yn taro naw.

*past the new church
as the clock strikes nine*

Sgwrs

- A** Wyt ti wedi clywed y newyddion?
Bydd y tywydd yn ofnadwy dros hanner tymor.
- B** O na! Beth wnawn ni?
- A** 'Dyn ni ddim yn gallu mynd i wersylla nawr. Bydd stormydd yn Sir Benfro.
- B** Bydd y plant yn siomedig. Rhaid i ni feddwl am rywbeth.
- A** Beth am fynd i aros gyda fy ewythr yn Llundain?
- B** Na, na – af i ddim yn ôl i aros gyda fe! Wyt ti'n cofio'r llygod mawr yn ei fflat e?
- A** O ydw. Pwynt teg. Gwnaf i edrych ar y we nawr. Bydd cynigion munud olaf ar gael.
- B** Syniad da – ond dim byd rhy ddrud!
- A** Iawn, wrth gwrs. Reit – beth am hwn? Tair noson yng Nghaerfaddon ... ystafell i deulu mewn gwesty eithaf neis ar bwys yr amgueddfa ... brechwast da hefyd ...
- B** Ww, mae'n edrych yn hyfryd. Es i i Gaerfaddon pan o'n i'n fach gyda fy rhieni, ac roedd e'n wyliau gwych. Awn ni yno, te?
- A** Iawn. Ond wyt ti wedi gweld y pris? Rhaid i ni dalu am y trên i Gaerfaddon hefyd ...
- B** Mae'r pris yn eithaf rhesymol. Dyw e ddim yn rhy ddrwg. Gwnaf i dalu gyda'r cerdyn credyd – bydd popeth yn iawn.
- A** Iawn, diolch. Af i i ddweud wrth y plant. Byddan nhw'n gyffrous iawn.

Siaradwch

- Fyddwch chi'n mynd ar wyliau eleni? Ble ewch chi?
- Dych chi wedi teithio dramor gyda'r plant?
- Os dych chi'n mynd dramor, dych chi'n bwcio gwyliau pecyn (*package holiday*)?
- Dych chi'n hoffi gwneud llawer o bethau pan dych chi ar eich gwyliau, neu dych chi'n hoffi ymlacio wrth y pwll neu ar y traeth?
- Dych chi fel arfer yn mynd ar wyliau gyda theulu arall neu ffrindiau?
- Dych chi wedi bod i ffwrdd am wyliau heb y plant?

Llenwch y bylchau yn y brawddegau yma.

ei aiff

ewch af

ân awn

Ble _____ chi ar eich gwyliau chi eleni?
_____ ni i'r Swistir gyda'r garafán.

Ble _____ y cŵn pan dych chi ar eich gwyliau chi?
_____ nhw i'r cartref cŵn yn Abercastell.

Ble _____ di pan fydd y plant yn aros gyda Mam-gu?
_____ i'r sba i ymlacio!

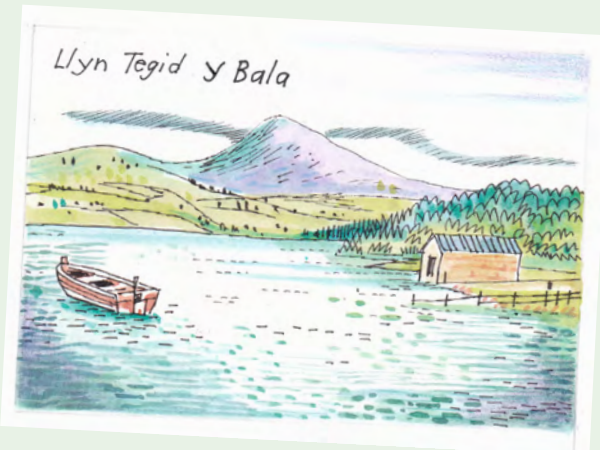
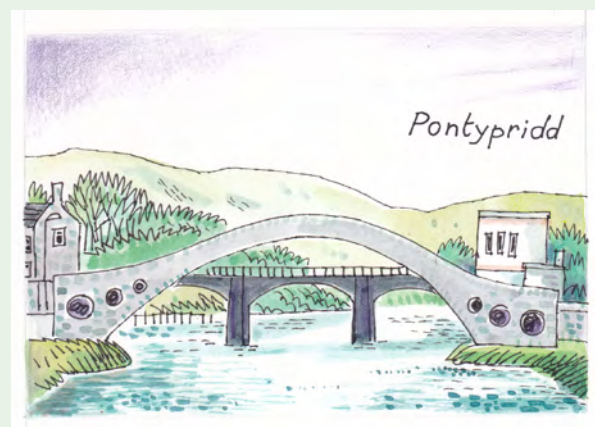
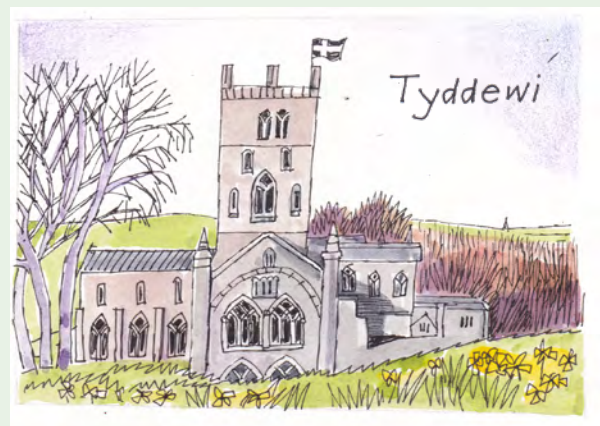
Gwrando

Byddwch chi'n gwrando ar bedwar o bobl yn siarad am eu gwyliau nhw: Sara, Tomos, Sam a Beth.

Ar ôl gwrando, ticiwch 'cywir' neu 'anghywir' ar bwys y brawddegau yn y tabl.

Pwy?	Cywir neu anghywir?	✓	✗
Sara	Eleni, aiff hi i Sbaen.		
	Aiff ei phlant hi i Ffrainc.		
Tomos	Mae Tomos a'i bartner yn hoffi mynd ar wyliau dramor.		
	Eleni, â'n nhw ar wyliau yng Nghymru.		
Sam	Mae Sam yn dod o Dubai yn wreiddiol.		
	Bydd e'n aros yn Dubai dros yr haf.		
Beth	Aiff Beth dramor eleni.		
	Bydd y teulu'n aros mewn gwesty.		

Edrychwch ar y cardiau post yma. Pwy anfonodd y cardiau yma?
 Wedyn, siaradwch am y cardiau. Dych chi wedi bod i rai o'r llefydd yma?
 Beth dych chi'n wybod amdany'n nhw?

Caf i dost i frecwast yfory. Gaf i dost os gweli di'n dda?

Geirfa

Ilechen (Ilechi) – (digital) tablet(s)
hefyd, slate(s)

sgwâr (sgwariau) – square(s)

teclyn (teclynnau) – gadget(s)

cweryla – to quarrel

cwyno – to complain

plesio pawb – to please everyone

enfawr – huge

Syniad da! – Siarad Cymraeg â'r anifail anwes

If you have an anifail anwes, why not practise your Cymraeg with him or her? It may sound a bit silly, but it's a great way of practising commands ('Dere 'ma!' etc). Also, siarad Cymraeg out loud will help improve your pronunciation, even if you don't get a response!

These lovely books by Anne Cakebread might help if you're unsure where to begin.

www.gwales.com - 9781912631025, Teach Your Dog Welsh

www.gwales.com - 9781800991828, Teach Your Dog Gog

www.gwales.com - 9781912631087, Teach Your Cat Welsh

Cân – Dau Dderyn Bach

This song, by husband and wife Meredydd Evans and Phyllis Kinney, is often learnt with movements yn y Cylch Meithrin neu yn yr ysgol.

Dau dderyn bach ar ben y to,	<i>Two little birds on the roof,</i>
Dyma Jim a dyma Jo,	<i>This is Jim, and this is Jo,</i>
Dos i ffwrdd Jim, dos i ffwrdd Jo,	<i>Go away Jim, go away Jo,</i>
Tyrd yn ôl Jim, tyrd yn ôl Jo.	<i>Come back Jim, come back Jo.</i>

*Yng ngogledd Cymru, maen nhw'n dweud **dos** a **tyrd** yn lle (*instead of*) **cer** a **dere**.
Here are two lovely versions by Ann Hopcyn and Denbighshire Book Trust:

[Dau Dderyn/Adeiladu Tŷ Bach/Siani Flewog/Rownd a Rownd - YouTube](#)

[Dau dderyn bach ac Adeiladu ty bach - YouTube](#)

Sgwrs 1

A: Beth gawn ni i swper nos Sadwrn pan fydd dy frawd di a'r teulu yma?

B: Dw i ddim yn gwybod... pítsa? Mae'r ffwrn pítsa newydd yn wych.

A: Wel, mae plant dy frawd di'n feganiaid, cofia.

B: Ydyn – dw i ddim wedi anghofio hynny. Gwnaf i brynu caws feگان - cân nhw hwnna ar eu pítas nhw.

Caiff pawb arall gaws mozzarella. Cei di bitsa arbennig, gyda winwns a digon o saws chilli. Dy ffefryn di!

A: Perffaith. Beth am salad hefyd?

B: lawn, syniad da. Dw i'n edrych ymlaen at eu gweld nhw. Cawn ni amser da, dw i'n siŵr.

A: Cawn. Gobeithio cawn ni dywydd da hefyd!

Siaradwch

- Dych chi'n mwynhau coginio i deulu a ffrindiau?
- Dych chi'n hoffi trio ryseitiau newydd neu dych chi'n coginio'r un pethau bob wythnos?
- Ydy hi'n anodd plesio pawb yn eich tŷ chi amser swper?

Ymarfer

Gyda'ch partner, parwch y brawddegau gyda'r ymatebion.

'Dyn ni'n dwym!

Dw i'n oer!

Mae hi wedi cwmpo yn y mwd.

Mae ei esgidiau e'n rhy fach.

'Dyn ni eisiau bwyd!

Maen nhw wedi blino.

Caiff hi fath heno.

Cawn ni swper cyn bo hir.

Cewch chi hufen iâ yn y parc.

Cân nhw gysgu yn y car.

Cei di siocled poeth pan 'dyn ni gartref.

Caiff e esgidiau newydd dydd Sadwrn.

Sgwrs 2

Llenwch y bylchau cyn darllen y sgwrs gyda'ch partner chi.

Rhiant: Rhodri a Rhian - gawn ni air?

Rhodri: O? _____ sy'n bod?

Rhian: Ydyn ni wedi gwneud rhywbeth drwg?

Rhiant: Nac ydych ... wel, dim byd drwg iawn, ond rwyd ti, Rhodri, wedi bod ar dy _____ symudol di drwy'r dydd, ac rwyd ti, Rhian, yn edrych ar y llechen ers oriau!

Rhian: Mae hi'n bwrw _____! Dw i ddim yn gallu gwneud unrhyw beth arall!

Rhiant: Hmm. Dim mwy o sgriniau heddiw. Bydd eich llygaid chi'n sgwâr! Beth am y llyfrau ar y silff?

Rhodri: Dw i ddim eisiau _____. Gawn ni fynd i'r sinema neu'r pwll nofio?

Rhiant: Na chawn, rhaid i fi weithio am awr arall. Rhaid i chi wneud rhywbeth. Beth am dynnu llun?

Rhian: Diflas!

Rhiant: Ysgrifennu stori?

Rhodri: 'Dyn ni ddim yn yr ysgol nawr!

Rhiant: Chwarae gyda Lego?

Rhodri: Dw i'n rhy _____ i chwarae gyda Lego.

Rhiant: Nac wyt wir! Nawr – mae awr tan i fi orffen gweithio. Dw i eisiau i chi adeiladu castell Lego i fi.

Rhian: Castell mawr?

Rhiant: Enfawr! Wedyn, awn ni i'r caffi newydd yn y dref. Cewch chi unrhyw _____ iâ dych chi eisiau.

Rhodri: O waw. Unrhyw un? Gyda *flake* a saws hefyd?

Rhiant: Wrth gwrs. Ond rhaid i chi fod yn blant da. Dim cwyno, dim cweryla, a dim teclynnau!

Rhian: Iawn, iawn.

Rhiant: A heno, cawn ni noson heb dechnoleg. Beth am gêm o Monopoly?

Rhodri: Grêt. Bydda i'n ennill. Hawdd!

Rhiant: Cawn ni weld! Reit, bant â chi i nôl y Lego!

Gweithgaredd

Beth gân nhw i fwyta?

Tad-cu

Mam

Catrin a Ceri

Idris

Pero

y moch cwta

cnau

letys

bwyd ci

uwd

cyrri twym

siocled

gwin

llaeth

Gyda'ch partner, dewiswch y bwyd i bawb. Wedyn, ysgrifennwch ddwy frawddeg am bob person / anifail.

Er enghraifft:

Caiff Pero fwyd ci. Chaiff e ddim siocled.

Idris	<input type="text"/>
Tad-Cu	<input type="text"/>
Ceri a Catrin	<input type="text"/>
Mam	<input type="text"/>
Y moch cwta	<input type="text"/>

Un flwyddyn, dwy flynedd, tair blynedd

Geirfa

Rhydychen – Oxford

Awdurdod Addysg Lleol
– Local Education Authority

cyfnod tadolaeth – paternity leave

Dw i ddim wedi eich gweld chi o'r blaen – I haven't seen you before

Syniad da! – Mynd i weld drama Gymraeg

Sibrwd

Na, dych chi ddim yn siarad Cymraeg yn rhugl eto. Ond, dych chi'n gallu mwynhau dramâu Cymraeg yn y theatr. Theatr Genedlaethol Cymru uses an app called Sibrwd ('whisper' yn Gymraeg), which gives you a synopsis in English of what's going on ar y llwyfan so that you don't miss a thing. Maen nhw hefyd yn defnyddio uwch-deitlau (surtitles) in some productions. Ewch i [Theatr Genedlaethol Cymru | Home](#) to read about its latest productions or ask your tiwtor about dramâu Cymraeg in your area that you could enjoy with your dosbarth, teulu neu ffrindiau.

Cân - Melinydd oedd fy nhaid

*taid yw tad-cu yn y gogledd.

This folk song has been sung by many bandiau Cymraeg over the years, but the most famous version is by Plethyn on their album 'Caneuon Gwerin i Blant - Welsh Folk Songs for Children'. Yn y penillion nesaf, 'dyn ni'n canu 'chwarelwr' (quarryman) a 'pysgotwr' (fisherman) yn lle 'melinydd'.

Melinydd oedd fy nhaid X2

Melinydd ydw innau, y gorau yn y wlad,

Melinydd fydd y baban pan ddelo

fo i'r byd

On'd ydyw yn beth rhyfedd bod ni'n

felinyddion i gyd?

My grandfather was a miller

I am a miller, the best in the land,

The baby will be a miller, when it

enters the world

Isn't it strange that we're all

millers?

Dyma fersiwn Plethyn: [Melinydd Oedd Fy Nhaid - YouTube](#)

Sgwrs 1

Pennaeth Bore da, Ysgol Gynradd Abercastell. Y Pennaeth yn siarad.

Emma Bore da. Emma Jones dw i. Dw i a'r teulu'n byw yn Birmingham ar hyn o bryd, ond 'dyn ni wedi prynu tŷ yn Abercastell. Byddwn ni'n symud cyn bo hir, gobeithio.

Pennaeth Da iawn, llongyfarchiadau. Oes plant ifanc gyda chi?

Emma Oes. Mae babi gyda fi – Gruff – a merch fach o'r enw Cerys. Mae hi'n bedair oed. Felly, rhaid i fi ffeindio ysgol iddi hi. Oes lle yn Ysgol Abercastell?

Pennaeth Dw i ddim yn siŵr. Pryd bydd hi'n bump?

Emma Mis Mawrth.

Pennaeth Felly, bydd hi'n mynd i'r Dosbarth Derbyn ... gadewch i fi edrych ... oes, mae digon o le yn y Dosbarth Derbyn. Ond rhaid i chi ffonio'r Awdurdod Addysg Lleol i drefnu gyda nhw.

Emma Iawn, dim problem.

Pennaeth Ydy hi'n siarad Cymraeg?

Emma Ydy. Dim ond Cymraeg dw i'n siarad â hi. Mae fy mhartner yn dysgu Cymraeg ers dwy flynedd felly mae e'n gallu siarad llawer o Gymraeg gyda hi. Mae fy rhieni i'n siarad Cymraeg hefyd. Byddan nhw'n helpu i ofalu am y plant ar ôl i ni symud i Gymru.

Pennaeth Ardderchog. Wel, ar ôl i chi symud, dewch i weld yr ysgol gyda Cerys. Mae plant hyfryd yn y Dosbarth Derbyn felly dw i'n credu bydd hi'n hapus iawn.

Emma Diolch yn fawr! Gwela i chi cyn bo hir. Hwyl!

Pennaeth Hwyl!

Sgwrs 2

Ar bwys yr ysgol. Mae hi'n bwrw glaw.

Lyn Helo! Dych chi eisiau dod dan yr ymbarél?

Emma O, diolch yn fawr. Mae'r glaw yn ofnadwy!

Lyn Dim problem. Lyn dw i. Dw i'n casglu Cerys. Mae hi yn y Dosbarth Derbyn.

Emma Emma dw i. Mae fy merch i yn y Dosbarth Derbyn. Cerys yw ei henw hi hefyd! Cerys Jones.

Lyn Cerys James yw ein Cerys ni. O, dyna ben tost i Miss Tomos, yr athrawes!

Emma Ie wir!

Lyn Dw i ddim wedi eich gweld chi o'r blaen. Dych chi'n newydd i'r ardal yma?

Emma Ydw. Symudais i a'r teulu yma yr wythnos diwethaf. Ro'n ni'n byw yn Birmingham am ddeg mlynedd. Ro'n ni'n hapus iawn yn Birmingham, ond ro'n ni eisiau anfon Cerys i ysgol Gymraeg. Hefyd, dw i a fy mhartner i'n gallu gweithio ar-lein nawr, felly doedd dim rhaid i ni aros yn Birmingham.

Lyn Wel, dych chi wedi dewis lle neis i fyw. Mae Abercastell yn hyfryd.

Emma O, dw i'n gwybod. Dw i'n dod o Abercastell yn wreiddiol, ond symudon ni i Gaerdydd pan o'n i'n ddeg oed. Ro'n i'n byw yng Nghaerdydd am wyth mlynedd, cyn i fi fynd i'r Brifysgol yn Rhydychen. Ro'n i'n astudio yno am bum mlynedd. Wedyn, ar ôl i fi orffen yn y Brifysgol, symudais i i Birmingham.

Lyn Dych chi wedi symud llawer!

Emma Ydw. Ond ro'n i eisiau magu fy nheulu i yng Nghymru, ac mae Abercastell yn berffaith.

Lyn Ydy wir. O, mae'r plant yn dod mas o'r dosbarth nawr. Dyma nhw'n dod - Cerys a Cerys!

Emma Braf cwrdd â chi, Lyn. Gwela i chi cyn bo hir.

Heb edrych yn ôl ar y sgwrs, atebwch y cwestiynau yma gyda'ch partner.

1. Pwy yw Cerys James? Merch Lyn yw Cerys James
2. Pwy yw Cerys Jones? Merch yw Cerys Jones
3. Pwy yw athrawes y Dosbarth Derbyn?

4. Beth yw arwyddocâd (*significance*) y llefydd yma i Emma?

Birmingham

Abercastell

Rhydychen

Caerdydd

Darllenwch y sgwrs eto, ond y tro yma, mae Emma a Lyn yn defnyddio 'ti' yn lle 'chi'.

Ymarfer

Mae Enid ac Elwyn, Cian, Betsan a Twm yn mynd i Ysgol Gyfun Glanwlpan nawr. Ond ble ro'n nhw'n mynd cyn hynny?

Gyda'ch partner, edrychwch ar y ffeithiau yma am y plant. Wedyn, *take turns to ask questions about each child.*

Er enghraifft:

- Am faint roedd Enid ac Elwyn ym Meithrinfa Jac y Jwc?
- Ro'n nhw ym Meithrinfa Jac y Jwc am ddwy flynedd.

			
Meithrinfa Jac y Jwc 2011-2012	Tŷ Mam-gu 2010-2013	Meithrinfa Beti Bwt 2009-2013	Clwb Ti a Fi 2010-2013
Meithrinfa'r Coleg 2012-2013	Cylch Meithrin Glanwlpan 2013-2015	Cylch Meithrin Rhyd-y-plu 2013-2014	Cylch Meithrin Rhyd-y-plu 2014-2015
Cylch Meithrin Abercastell 2013-2015	Ysgol Gynradd Glanwlpan 2015-2020	Ysgol y Babanod, Rhyd-y-plu 2014-2018	Ysgol y Babanod, Rhyd-y-plu 2015-2018
Ysgol Gynradd Abercastell 2015-2022	Ysgol Gynradd Abercastell 2020-2022	Ysgol Iau Rhyd-y-plu 2018-2022	Ysgol Gynradd Abercastell 2018-2022

Siaradwch

- Ydy eich plentyn / plant chi'n mynd i'r ysgol nawr?
- O'n nhw'n mynd i rywle cyn mynd i'r ysgol? Am faint ro'n nhw'n mynd yno?
- Gawsoch chi gyfnod mamolaeth / tadolaeth? Am faint do'ch chi ddim yn y gwaith?
- Os dych chi'n gweithio, dych chi'n mwynhau eich gwaith chi?
- Os dych chi ddim yn gweithio, fasech chi'n hoffi cael swydd?

Adolygu ac ymestyn

Geirfa

hylif(au) – liquid(s), fluid(s)

jar(iau) – jar(s)

nwydd(au) – good(s)

siampw – shampoo

cyfrannu – to contribute

Joia! – Enjoy yourself! (informal - ti)

Syniad da! – Bys a bawd

Bys a Bawd is an app for plant bach developed by Cered (Menter Iaith Ceredigion) which uses augmented reality to bring nursery rhymes to life. Canwch gyda Bedo and follow his movements yn eich lolfa chi! The app also contains nursery rhymes with other fun animations.

Cân – Ble Mae Bawdyn? (geiriau Phyllis Kinney)

1. Ble mae Bawdyn?
Ble mae Bawdyn?
Dyma fi.
Dyma fi.
Sut mae heddiw?
Da iawn diolch.
I ffwrdd â chi,
I ffwrdd â chi!

Wedyn, canwch:
2. Ble mae Uwdyn?
3. Ble mae Cogwr?
4. Ble mae Pibydd?
5. Ble mae Pwtyn?

Dych chi'n gallu gwrando
ar y gân a dysgu'r
symudiadau (*movements*)
ar ap Bys a Bawd.

Darllen: Llythyr o'r ysgol

Annwyl Riant / Warcheidwad,

Bydd Bore Coffi yn yr ysgol Dydd Gwener 30 Medi i godi arian at Fanc Bwyd Abercastell. Pris tocyn yw £3.50, ac mae e'n cynnwys paned a darn o gacen. Byddwn ni hefyd yn casglu nwyddau ar gyfer y Banc Bwyd.

Basen ni'n ddiolchgar iawn tasech chi'n gallu cyfrannu rhai o'r pethau yma:

- Tuniau cawl
- Ffrwythau a llysiau mewn tun
- Te a choffi
- Llaeth UHT
- Bisgedi
- Grawnfwydydd
- Pasta a reis
- Bwyd mewn jariau e.e. saws pasta, saws cyrri

- Sebon
- Siampŵ
- Past dannedd a brwshys dannedd
- Powdr golchi dillad
- Hylif golchi llestri
- Pethau glanhau

Os dych chi eisiau cyfrannu ond ddim yn gallu dod i'r Bore Coffi, dewch â nwyddau ac arian i'r ysgol erbyn dydd Iau 29 Medi os gwelwch yn dda. Basen ni hefyd yn hoffi cacennau cartref a bisgedi ar gyfer y Bore Coffi os yn bosib.

Mae croeso i chi ffonio'r ysgol os dych chi eisiau gofyn cwestiynau.

Yn gywir,

Ms C Dafis

Pennaeth Ysgol Gynradd Abercastell

1. Beth sy'n digwydd ar 30 Medi yn Ysgol Abercastell?

2. Heb edrych yn ôl ar y darn, ysgrifennwch 5 peth maen nhw eisiau ar gyfer y Banc Bwyd.

1

2

3

4

5

3. Heb edrych yn ôl, ysgrifennwch yr ymadroddion (*phrases*) yma yn Gymraeg:

We will also be collecting goods for the Food Bank.

We'd be very grateful.

Bring goods and money to the school.

If possible

Sgwrs 1

Plentyn: Mam, wyt ti wedi gweld y llythyr am y Bore Coffi?

Mam: Ydw. Yn anffodus, dw i'n gweithio dydd Gwener. Ond, dw i wedi siarad â Dad, ac mae diwrnod bant gyda fe. Felly, daw e i'r Bore Coffi. Daw e â chacen hefyd.

Plentyn: Cacen lemwn?

Mam: Wrth gwrs! Mae Dad yn gallu gwneud cacen lemwn ardderchog.

Plentyn: Beth am y Banc Bwyd?

Mam: Af i i'r archfarchnad i brynu rhai o'r pethau ar y rhestr. Cei di fynd â nhw i'r ysgol yfory.

Plentyn: Diolch Mam.

Mam: Dim problem. Mae'n bwysig iawn.

Ymarfer

Ble?	Pryd?	Sut?	Gyda phwy?
Cyngerdd ysgol	Mis Rhagfyr	Bws	Y teulu
Sioe Cyw	Mis Awst	Tractor	Y ci
Parti gwisg ffansi	Mis Chwefror	Cwch	Ffrindiau
Taith gerdded	Mis Ebrill	Awyren	Mr Urdd
Sioe ffasiwn	Mis Hydref	Awyren	Y gath

Edrychwch ar y tabl a dewiswch ble dych chi'n mynd, pryd, sut a gyda phwy. Wedyn, rhaid i chi a'ch partner ofyn y cwestiynau yma:

- Ble ei di?
- Pryd ei di?
- Sut ei di yno?
- Gyda phwy ei di?

Sgwrs 2

Gyda'ch partner, llenwch y bylchau yn y sgwrs yma.

Wedyn, darllenwch y sgwrs.

A: O'r diwedd, nos Wener!

B: Ie, mae'r penwythnos wedi dod diolch byth! A dw i'n mynd bant gyda fy hen ffrindiau ysgol!

A: O! Ble _____ chi?

B: _____ ni i _____.

A: Sut _____ chi?

B: Awn _____ ar y _____.

A: Fyddwch chi'n aros dros nos?

B: _____. 'Dyn ni wedi bwcio gwesty hyfryd.

A: Dyna braf! Beth am y plant?

B: _____ nhw i aros gyda Mam-gu. Aiff _____ â nhw i _____ felly bydd pawb yn hapus!

A: Beth dych chi'n mynd i wneud yn _____?

B: 'Dyn ni'n mynd i _____, _____ a _____.

A: Ardderchog! Joia!

Sgwrsio

Defnyddiwch yr olwyn sgwrsio yma i siarad â'ch partner:

<https://wordwall.net/resource/36495598>